

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 9.

SIBIIŪ, 15 SEPTEMBRE 1890.

Anulŭ XXI.

Vasile Alexandri,

regele poeților români, nu mai este între cei vii. Elŭ s'a sfârșitŭ Joî în 4 Septembre la moșia sa Mircesci în Moldova. Unŭ morbu greŭ — cancerŭ în ficatŭ — a fostŭ cauza morții lui.

Vasile Alexandri s'a născutŭ în Băcău la anulŭ 1821. După unele studii pregătitoare, făcute în patriă, pentru completarea culturii sale s'a dusŭ la Parisŭ. Reîntorcându-se de acolo la 1839 și-a începutŭ imediatŭ activitatea naturală geniului seŭ, activitatea literară, prin care a ajunsŭ a-și câștiga numele de celŭ d'ânteuŭ scriitorŭ românŭ alŭ secolului.

Inspiratŭ din nesecatulŭ și fără seamenu prețiosulŭ și fermecătorulŭ tezaurŭ alŭ poeziei populare române *Alexandri* a devenitŭ și celŭ mai poporalŭ poetŭ românŭ. Abia se va afla unŭ petecŭ de pământŭ locuitŭ de români, unde să nu se audă recitate și cântate poeziile lui.

Inspirațiunile, ce *Alexandri* a luatŭ din poezia poporală română, au avutŭ cea mai salutară înriurință precum asupra fecundității geniului lui poeticŭ, așa și asupra direcțiunei ce s'a datŭ prin elŭ dezvoltării limbei și literaturii române în generalŭ.

Numele multŭ regretatului decedatŭ va ilustra, o putemŭ dice cu totă certitudinea, una din cele mai frumoșe pagini din istoria literaturii române.

Vomŭ reveni asupra biografiei lui și cu ocaziunea aceea vomŭ expune și operele, prin cari elŭ și-a eternizatŭ numele.

Aici, luându cu adâncă durere notiță de decedarea ilustrului poetŭ, îi punemŭ dreptŭ epitafiu următoarele versuri, scrise de dlŭ Atanasiŭ Marienescu în memoria lui.

Luŭ Alexandru celŭ Mare
Nume de Mare i-au datŭ
Faptele de vitejiŭ.

Pe *Alexandri* de Mare
Musele l'au ridicatŭ
Pentru a lui poezii.

CEVA DESPRE EPICA LUÎ VASILE ALECSANDRI.

Epoca II.

(1862—1880).

Dacă facem o asemănare între produsele epocii I și cele ale epocii a II, ni se vor arăta unele deosebirii vrednice de însemnat.

Înainte de toate vom constata, că deși direcția poporală-națională se continuă până la urmă în totă epica lui Alexandri, totuși în timpul dela 1862 încôce partea *poporală*, ce a prevalat mai nainte, începe să slăbescă, ear partea *națională* să iese la planul prim. Elementul și forma poporală rămân mai la o parte, dându deja loc și la sujete mai multe străine, și la o formă care nu este poporală*). Produsele cele mai de căpetenie sânt de cuprins național-istoric, elementul poveștilor și basmelor nu-l mai regăsim în aceeași abundență ca în epoca I.

Un mic conspect ne va convinge despre relațiunea, în care stau produsele acestei epoci după felul conținutului lor.

De cuprins *național-istoric* (fiă că eroii lor sânt figuri naționale-istorice, fiă-că numai cadrele narațiunii aparțin istoriei naționale) sânt: Stefan Vodă și codrul, Stefan și Dunărea, Dumbrava Roșiă, Ana Dómna, Calul cardinalului Báthori, Tudora dela Têrșor, Dan căpitan de plai, Vlad Têpeș și stejarul, Balcanul și Carpatul, Peneș-Curcanul, Sergentul, Frații Jderi și Căpitanul Romano. Cu totul 13 *piese*.

De cuprins curat *poporal*: Rêsbunarea lui Statu-Palmă, Legenda dela Dorna, Tómnă țesătoare, Legenda rundnicei, Gru Sânger, Legenda ciocârliei, Prier și fata ierni, Poiana fârmecătoare, Stroe Plopan. Cu totul 9 *piese*.

*) Despre forma acesta a se vedé mai jos.

De cuprinsă *străină* sîntu: Palatul Loredano, Pohod na Sybir, Hodja Murad, Garda Saraiului, Murad Ghazi sultanul și Becri Mustafa. — 5 piese.

De cuprinsă *nehotarită și subiectivă*: Mărgărinta din Muncel, Legenda lacrimioarei, Ghioga lui Briar. — 3 piese.

Din acestu conspectu rezultă, că în epoca de față Alexandri își scote séu își transpune narațiunile sale cu predilecție în istoria și mai deosebitu în istoria națională. Căci peste jumătate din produsele aceste sîntu de natură istorică și cu excepțiunea alor 3 sîntu scose din istoria *națională*. Nu numai după număr. Dar și după felul lor, după însemnătatea ce o au și ce le-o dă însuși autorul, ele domnescu în epoca de față.

Astfelu dacă amu voi să caracterisăm scurtu și nimeritu acésta epocă, amu numi-o epoca poeziei *național-poporale* față cu epoca I, care e *poporal-națională*.

În aceste se cuprinde ce se póte dice în generalu la caracterisarea epocii. Trecem decu mai departe.

Dacă privim poemele lui Alecsandri din grupa *național-istorică*, vedem că ele de obicei au unu conținutu fictiv; oru numai persónele, oru numai timpul, oru numai fondul este istoric. Astfelu ele ne presintă mai tóte *tablouri istorice* mai multu, decatu narațiunii istorice, în înțelesul strînsu alu cuvîntului.

Împrejurarea acéstă aruncă o lumină viiă asupra subiectului poeticu alu D-lui Alexandri. Alexandri aparține cu epica sa școlei romantice. Elu tinde să fiă câtu de liberă în lucrarea sa, să nu-i fiă calea croită de împrejurări concrete reale date, ci să scótă cu mână plină din codrul de flori alu bogatei sale fantasii. Și unde sborul fantasiei lui este mai liberu, când sfera de mișcare a subiectului alesu este mai departe de solul prosaicu alu realității, cu unu cuvîntu când lipsesce controla și piedica faptelor reale, acolo și atunci strălucesce numai cu adevăratu poezia lui.

Din cauza acésta se esplică două lucruri: pentru-ce „Înșirăte mărgărite“ din epoca precedentă este unul dintre cele dintei și pentru-ce „Dumbrava-Roșiă“ din epoca acésta unul dintre produsele mai slabe ale poetului. Acolo fantasia liberă este pe pământul seü. Poetul nu e legatü cu nimicü de realitatea sécă. În „Dumbrava Roșiă“, pe care D-lü Alexandri însuși o numesce „poemü istoricü“, ceea-ce n'a făcutü la nici una dintre celelalte, 'și-a alesü dreptü sujetü unü faptü istoricü cunoscutü, sévërșitü de personaje istorice cunoscute și l-a cântatü cu hotărire de-a rămâne câtü se póte de fidelü istoriei, realităi, ori celü puținü tradiiunii. Cu asta 'și-a legatü mânele, ori mai bine disü aripele. Ca rezultatü lungulü poemü istoricü este, că i sa aplicatü marelü Stefanü o pată négră, urită, pe care dacă i-o fi aplicându-o istoria, — poesia celü puținü arü puté-o șterge ori mulcomi. Nimicü din asta. Nici chiar iubirea de neamü și ura nóstră de rasă nu póte justifica fapta josnică a lui Stefanü, necum judecata limpede a criticei reci și nepreocupate. De ni s'arü fi zugrăvitü mai înainte în colorü revoltătoare crușimile și nelegiuirile sévërșite de Lehi în țară, de ni s'ar fi zugrăvitü *pană în oribilele lorü detaiuri* și de s'arü fi aplicatü rësbu-narea lui Stefanü *numai la câțiva indiviđi*, anume la aceia, cari aü comisü acele crușimi revoltătoare, — atunci în ochi mei celü puținü Stefanü nu s'arü presenta *pétatü*. Dar așa, fără precedente destulü de motivate, fără consecuență în desenarea caracterului lui Stefanü: a face să ucidă în chipulü celü mai barbarü *pe toți* prinsonierii poloni, pe toți fără de escepție, este o greșelă cu atâtü mai mare, cu câtü poemulü abunăsamă a avutü de scopü preamărireä patriotului Stefanü și nu înjosirea lui. Ear greșala acésta suntu sigurü, că D-lü Alexandri n'o comitea, de nu ar fi fostü legatü prin faptele concrete, de cari s'a ținutü cu o fidelitate neobligată în poesie. Trebuie că și D-lui Alexandri i-a făcutü acestü poemü impresia de nesuccesü, căci până pela anulü 1876 nu 'și alege nici unü faptü concretü, istoricesce precisatü și cunoscutü de sujetü.

9) Din grupa poemelor istoric-naționale singur „Dumbrava Roșia“ este „*poemă istorică*“ în înțelesul mai strins al cuvântului. Tote celelalte sânt *tablouri istorice* mai mult, în cari fantasia poetului își poate permite libertate mare. Și de aceea nici nu se află nici una dintre ele atât de greșită ca „Dumbrava Roșia“ care — nu știu dacă din întâmplare ori că asta se bazează pe individualitatea poetică a lui Alexandri — este și cea mai voluminoasă dintre toate.

Dintre poemele cu sujetul scos din istoria mai veche a națiunii românești, fără îndoială cel mai bun este: „*Dană căpitanul de plai*“. Măreață figură; simpatic, nobil și viteaz; un veteran încărunțit în luptă pentru apărarea pământului sfânt al țării. Tovarășul lui: *Ursan* e un atlet în florea puterilor sale; vedându-l ni se pare că recunoștem pe bătrânul Dan, cum a fost el odinioară. *Fulga* este un tip de fată din cele timpuri de urgie, fremântată din oțel, pe care împrejurările furtunose au crescut-o într-o voinică și nu femeie. Presentarea acestor figuri este fantastică, măreț și bărbătesc. Lupta celor doi e descrisă cu colori vii și cu o vehemență furtunosă a frazei, corespunzându pe deplin conținutului. Sfârșitul tragic ne mulțămese, căci mărtea bătrânului Dan este în deplină armonie cu viața lui; el mure încungiurat de aceeași aureolă bărbătesc și nobilă, care l-a încoronat în decursul vieții. Deși poate mulțămirea noastră ar fi și mai perfectă, dacă Ghira Chanul i-ar fi cerut dela Dan altceva, și nu tocmai lăpădarea de legea lui. Căci sub *lege*, înțelegem înainte de toate *religiune*. Ear Dan nu ni se presintă în totă lucrarea sa ca fanatic *religios* se candidat pentru *martiriul religios*, ci ca *patriot*, ca om, care scie să mure pentru țara și poporul seu. Să nu mi se obiecționeze, că sub „lege“ se înțeleg forte multe, chiar și naționalitate și patriotism, nici că pe acele timpuri cu deosebire se contopiau toate în noțiunea „lege“. „Lege“, în înțelesul cum e luat *aci*, a însemnat totdeauna *religiune* și numai *mijloc* și alte lucruri. În cazul cel

mai bună decît cestiunea nu este destulă de chiară, prin ce se conturbă încâtva consecuența în caracterul ideal al căpitanului Danu.

În „*Stefanul Vodă și Codrul*“ ideea frumoasă e storsă din modul de cugetare, din sufletul poporului românesc; tractarea scurtă și potrivită.

„*Ana Dîmna*“ are singurul defect, că după-ce frumoasa istorie e încheiată gata, poetul mai adaugă ună apendice de 14 șire, de totu superflue, pe cari mai bine facem dacă nu le cetim. Descrierea peisagiului de noapte în miezul iernii este un model de descriere pitorească și plastică. Eată-o:

Tăcutul miez de noapte în stele învelit
 Stă 'n lunca pudruită de albă promorocă,
 Țîntind la luna plină din cerul oțelit
 Doi ochi, oglinzi de gheață, în care luna joca.
 Copacii întind brațe uscate, rugătoare,
 Și frunzi, pe care iarna au pus a ei cunună.
 Ei par în așteptare să vadă recea lună
 Schimbându-se pe cale-î într'ună ferbinte sora.
 Și printre a lor trunchiuri se vedu albindu la stele
 Poiene de zăpadă, bălți luci, cristaline,
 Pe care trecu în taină ușore nourele
 Ca umbre luminoase de palide vergine.
 E totul alb, fantastic în miezul cel de noapte,
 Și lunca pare-un templu, în care fără șopte
 Arbori, luceferi, umbre și luna de pe cer
 Asistă la 'nsoțirea morții cu asprul geru.

În poezia „*Calul cardinalului Báthori*“ simțim earași pulsând spiritul poporului, care-î dă calului atăta importanță, o inimă și o inteligență vrednică de ori-ce eroi. Așa și aci. Báthori fuge din luptă, n'are curagiu să deie pieptu cu Mihai; calul lui i-e trist și când vede, că stăpânul nicicum nu se întorce la luptă:

..... sirepul falnic stă!.. ș'oftându din greu,
 Cade mortu de jalea stăpânului se.

Totu în grupa acésta a sujetelor istorice-naționale am înșiratu și poesile de natură epică, alu căroru fond este

răsboiul ruso-româno-turc din anul 1877—78. Și aceste, ca mai toate poemele istorice ale lui Alexandri, sînt mai mult tablouri, concretisări fictive de împrejurări și fapte istorice.

Mai bine succesul este fără îndoială „*Peneșu curcanul*“, acest tip al țeranului român militar, care a pus prin faptele sale dinaintea Plevnei în uimire lumea întregă. Peneșu Curcanul este espresia fidelă a felului de cugetare al poporului românesc. Peneșu nu se laudă, nu măresce faptele sale, ci le dă așa cum s'au petrecut cu o rară obiectivitate. Câtă vreme știut este, că soldatul rentorsu din războiu (așa e prezentat în literaturile străine) este cel mai lăudărosu dintre oameni. La români nu este așa. Căci românul șiretu din fire te ascultă ce-i drept și când esagerezi și-i spui minciuni, dar nu-ți crede și te ia la urmă în bătaia de joc*). De aceea Peneșu povestesc pasurile micii lor cete obiectiv și rece, ear noi trebuie să-i credem trebuie să-lu luăm în serios. Nu numai, ci să cetim printre șire cu inima însuflețită cu mult mai mult, decât ne spune el însuși. Inima bună și curată și naivitatea neoașă facu din Peneșu o figură de totu prețioasă.

„*Sergentul*“ este numai o altă ediție a aceluiași om.

„*Balcanul și Carpatul*“, această alegoriă a ciocnirii elementului românesc și turcesc a făcutu mare efectu pe timpul cându țera era în ferve și gata de-a lua arma in-protiva puternicului și secularului seu dușman. Cu ochi profetici prevede poetul rezultatul luptei: Balcanul cade învinsu și căderea lui:

„Cântă libertatea pe maluri Dunărene“!

„*Frății İder*“ și „*Căpitanul Romano*“ sîntu de o însemnătate mai secundară.

* * *

Trecem la grupa poemelor de cuprinsu „*curatū poporalū*“.

Totu ce amu dîsu în espunerea mai largă a epocii prime despre influința poeziei și spiritului poporalu asupra poetului,

*) Compară și novela lui Nicolau Gane „*Andrei Florea Curcanul*“.

este de a se aplica și aci. Cu deosebirea numai, că produsele de mare valoare literară sîntu acum mai numeroase și că *forma* versurilor se abate totu mai multu de forma poporală. Dintre cele 9 piese numai patru au formă poporală și *numai una curat* poporală. Ear celelalte sîntu scrise în versuri mai lungi și neusitate în popor.

Versul acesta, care dominază în perioada a doua a epicii lui Alexandri (nu numai în grupa de față, ci în toate celelalte de o potrivă) este prin lungimea și mersul seü multu puțin maiestosu potrivitu pentru narațiunile mai lungi și seriose, dar în piese mai scurte nu prea corespunde. Elu consistă cu totul din 5 ori 6 pozițiuni simple (thesis) și totdeauna 4 accente ritmice (arsis), la mijlocu cu cesura ritmică (diaeresis), astfelu că jumătatea primă a versului consistă totdeauna din 3 pozițiuni simple și din 2 accente, ear a doua din 3 ori 2 pozițiuni simple și din 2 accente, după șema acésta :

— ! — ! — // — ! — ! —

ori : „ „ „ // — ! — !

unde „—“ însemnă pozițiunea simplă (thesis), care pôte consta din mai multe silabe, ear „!“ : accentulü (arsis) monosilabü. Mersulü versurilorü, coröspundătorü cu firea prosodiei limbii românesce, este iambic-anapesticü, adecă suitorü. Numărulü silabelorü variază pe șirü între 13 și 14, după cum accentulü ritmic din urmă coincide cu silaba din urmă, ori cade pe penultima. Șirele în genere rimează cu părechea.

Produse de rară frumseță din grupa poporalelorü sîntu : „Gruü Sângerü“, „Legenda ciocârliei“ și „Rösbunarea lui Statu-Palmă“, apoi „Tömna țesetöre“ și „Prierü și fata iernii“.

Sujetulü lui „*Gruü Sângerü*“ e bine precisatü, sistematicü dezvoltatü și de o frumseță poetică adevărată. Tema poemulü nu e nouă. Idea, că o singură faptă bună fiă-cätü de neînsemnată cumpănesce în ceruri urgia unui șirü nesfârșitü de crime sevêrșite de o fire blästamată, se află și la alții prelucrată, d. es. la Victorü Hugo, într'una din legendele lui,

unde unŭ sultanŭ cu tótă infamia lui, primesce iertare în cerŭ pentru unŭ singurŭ faptŭ de inimă ce a sevêrsitŭ în viața : când a datŭ unuŭ porcŭ în chinurile lungi ale agoniei lui lovitura din urmă, ca să-ŭ scurteze durerile. A fostŭ singurŭ casŭ în viața lui *când 'i sa făcutŭ mila*. Dar la Alexandri idea este independentă și în modŭ propriu dezvoltată, distinsă fiindŭ față cu realismul drastic al legendei lui Hugo prin celŭ mai curatŭ idealismŭ în concretizarea tesei, care și ea este ideală. Descrierile și narațiunea sŭntŭ plastice, fiorose; figura lui Gruŭ Sângerŭ e zugrăvită cu penelŭ de măiestru. Capitlulŭ finalŭ „Ertarea“, unde cade pondulŭ întregii narațiuni, întră în sfera sublimului. Una dintre cele mai succese plâsmuirii ale poetului!

„*Legenda ciocârliet*“ ne pörtă prin regiunile feerice ale mitologiei populare, care întocmai ca și la cele două popóre ale anticității clasice, e bogată în metamorfose de fete mândre, ce se prefacŭ în flori, arbori, stele și paseri. Limba și versulŭ strălucescŭ aci alătura cu florile fantasiei *libere* ale poetului.

„*Rêsbunarea lui Statu-Palmă*“ e unŭ tablou minunatŭ din lumea basmelorŭ populare. Asupra întregului plutesce ună vëlŭ finŭ de umorŭ naturalŭ, care se exprimă în șirulŭ finalŭ : „Mica buturugă carulŭ mare mi-lŭ prăvale“. Punerea în față a nêtoșilorŭ urieși Strîmbă-Lemne și Sfarmă-Pétră cu piticulŭ șiretŭ Statu-Palmă e fôrte nimerită și prin feliculŭ seŭ hazliŭ contribue la amintitulŭ coloritulŭ umoristicŭ alŭ întregului.

În „*Tómna țesetóre*“ (care pare a fi de altfelŭ o poezie mai multŭ descriptivă) și în „*Prierŭ și fata iernii*“ ni se dau două alegorii fôrte succese; alegoria tómei și a iernii; ambele din elemente populare și în spiritŭ curatŭ popularŭ.

Din celelalte două grupe se distingŭ „*Ghioga lui Briarŭ*“ și „*Garda Saraiulŭ*“, apoi „*Mărgărinta din Muncelŭ*“. Cu deosebire prima ocupă locŭ între produsele alese ale poetului. Subiectulŭ e originalŭ și ne arată cum amorulŭ cuprinde și nimicesce și ființa cea solitară, sêlbatică a naturii,

cum e Briarü bivolarulü, care nu are altü tovarășü decât ghioga sa. Narațiunea și partiile descriptive sîntü strălucite. Tabloulü, când Briarü cu mințile pierdute alérgă prin nóptea négră, pe unü bivolü călare, după chipulü imaginarü, este în plasticitatea sa grandiosü :

Atunci de după délurü Craiü-noulü resărintü
 Vêdù o fiară négră pe câmpurü tropotindü,
 Urmată-amenințată de lupi flămânđi o sută
 Și-unü omü pe ea călare cu mintea lui perdată,
 Cu pletele-î sburlite, cu ochii infocați,
 Cu mânilé întinse spre codrii depărtați,
 Răcnindü umpléndü câmpia de-o lungă văetare,
 Ce se 'ntrecea în gróză cu a lupilorü urlare...
 Și omü, și lupi și bivolü, vêrtejü misteriosü,
 Cu sgomotü dispărură în fundu 'ntunecosü!

În „*Garda Saraiului*“ ne împune figura nobilă a bărbatului de onorü Abdulü, a cărui mórte abnegată nu s'arü putea mai potrivitü preamări decâtü prin rostulü și sfinta sărutare a dervișului dela Meca.

Celelalte două sujete din istoria turcéscă nu ne presintă atâtea frumuseți.

Poesióra „*Mărgărinta din Muncelü*“ ca tóte, în care a descrisü poetulü sentimentele de mamă: iubirea, dorulü și durerea mamei, aparține între cele mai bune.

*

Cu aceste amü fi ajunsü la sfêrșitulü cercetării nóstre. Dacă e să mai đicemü unü cuvêntü dreptü rezultatü alü reflexiunilorü de față, trebuie să repețimü constatarea nóstră prealabilă, că epica lui Alxeandri este cu multü mai importantă decum a fostü ea până acum aprețiată. Deși întélnisemü unele și altele defecte, piese de puțină valóre literară, totuși nu mai puținü adevêratü este, că Alexandri ne-a datü unü șirü întregü de poeme, cari ar putea figura între cele mai distinse produse de acestü gen ale orî-cărei literaturü.

Datorî sîntemü să facemü acéstă constatare pe basa es-punerilorü nóstre cu deosebire atunci, cândü vedemü, că cri-

țica-i face poetului nedreptate. Sciutū este că în manualulū până acum celū mai bunū de literatură română, în cartea d-lui A. Densușianū, Alecxandri este tractatū într'o manieră atātū de peste mână, încātū omulū e cuprinsū de uimire, cum aceeași penă a pututū să scrie și *aceste* partii. Căci cine n'a cetitū pe Alexandri, trebuie să'și formeze pe basa Dluī Densușanū o ideă de totū ciudată despre sērbătoritulū bardū dela Mircesci. „*Forța* lui principală consistă în *lirică*“ dice dlū Densușianū și urmēză imediatū a arēta cātū de *sarbădă* e lira lui. Ce ideă trebuie decī să'și facă omulū asupra *epicez* poetulū, care nu-i este *forța* principală, — mă rogū sē ve imaginați!

Nu. Defectele lui Alexandri sūntū defecte de genū. Pēcatulū lui e, că are o fantasie atātū de bogată și liberă, care nu cunōsce margini și nu se prea supune la legi și cătuși impuse de diferite împrejurări. Epica lui este o lume de diamante, unū tabloū de colorī luciurī și vii, care dacă are unū defectū, este că e prea luminosū, prea arđetorū, că puterea lui intensivă nu-i mulcomită prin umbriri, prin colorī mai închise, pentru ca să nu ne ia vederea și să nu ne ostենescă ochii.

Ear după *astfelū* de defecte eū unulū bucurosū ași căuta printre produsele poezilorū noștri. Îmi pare numai, că cu prea puține esceptiuni, cărțile lorū sūntū înfierate cu stigma:

Lasciate ogni speranza!

Virgilū Onițiu.

SPICUIRĪ DIN AUTORĪ STREINĪ ASUPRA ROMĀNILORŪ.*)

III.

„*Denkerbriefe vom walachischen Donauufer.* Von Prinzessin Aurelia Ghika. In deutscher Sprache herausgegeben nebst einem ungesiegelten Briefe an die Verfasserin von Friedrich Paalzow. Berlin Verlag von Franz Duncker (W.

*) A se vedea Nr. 4.

Besser's Verlagshandlung) 1854. " Nu-mi este cunoscută, decât opulă acesta, care a apărut în limba franceză sub titlul „Lettres d'un penseur des bords du Danube," s'ară fi publicat când-va și în limba română; se presupunem, că se va afla și pe atunci vre-o penă desteră, care va fi împărțită literaților români cuprinsulă acestui opă pré interesantă atât din punctul de vedere ală valoarei sale literare, cât și al nostru național-românesc; căci scrietorea acestor epistole e franceză de nascere, ficia colonelului de Soubiran, născut în Lectoure, provincia Gascogne, la pôlele Pyreneilor, apră de marginele Spaniei; apoi căsătorită cu principele Gregori Ghica, un nepot al lui Alecsandru Ghica, fostului domn ală Valachiei până la anul 1842. Ear aparința acestui opă se vede, că a atras atențiunea lumii literare și anevoie am crede, că numai publicul român să fiă remasă fără cunoștințe și nepăsător față cu ceea ce să scrie în streinătate asupra poporului român.

Fiă chiar numai spre împrospetare, noi vom continua și aicea cu spicuirile noastre asupra acelu cuprins, care trată despre noi Români, seă are vre-un interes pentru noi.

Opulă întreg se împarte în 9 epistole, adresate cătră diferite persoane și partide; din tot cuprinsulă acestor epistole respiră un spirit ager și pătrunător, o inimă nobilă cu sentimente gentile și cu vederi superioare; pre lângă o iubire duiosă pentru patria ei dela apus, de care se afla depărtată, ea a știut să îmbrățoseze cu tot aceeași iubire și patria ei cea nouă, România, țără și popor, aflându cu tactul ei fin și mintea ei sănătăsă adevăratele corde simpatice în caracterisarea traiului și a însușirilor poporului român, defăimată de atâtea-ori cu nedrept din partea adversarilor se ne împacăți.

„Amă auditu, scrie ea într'o epistolă cătră un doctor Anton Lambert, cu data Bucuresci 28 Novembre 1851, — amă auditu cu ocaziunea petrecerei mele ultime la Paris curioase întrebări despre formele sociale în aceste principate

dunărene. D-nia Ta, iubite doctore, care Ți-ai propus, atât de serios, a staveri prin mijloce împăciuitoare bunăstarea omenimei, ai face bine, decă ai bate vre-odată la usa mea, ca să Te poți delecta la tabloulă atrăgătoră a unei paralele între miseria parisiană cu galone aurite și între îmbelsugarea nepretensivă a acestui popor blând. Ceea-ce ne surprinde mai mult, decă odată ne amă dedatu a eși afară din sferele mărginite prin pozițiune și prin obiceiuri, este ușoritatea vieții în deplinul sens al cuvântului. S'arū poté dice, că legea providențială arū fi abrogată, ear viéta n'arū fi deopotrivă cu lucrul.

„Omenī binevoitori, cuprinși însă prin diferite frase moderne, s'au consumatū în văetările lorū umane despre nefericirea aparentă a acestorū popore, cari putrediaū și se innecaū în miseria și în nesciunța acestei miserii spirituale a lorū. Alții eară, în prevederea unei temeri, care 'i constringe a-și arunca privirile lorū în trecutū, spre a-și căuta unū adăpostū pentru interesele lorū sub aparința unei statornicīi conservative, 'mī vorbiaū despre acésta țeră ca despre ultimulū refugiu alū aristocrației și părēu a-și inchipui, că parcă tôte slăbiciunile infame ale seclului alū XVIII-lea arū fi emigratū aicia.

„Din tôte aceste diferite presupunerī nici una nu se apropia nici pe departe de adevēru. Adevēratū, că aparințele d'aicea arată o fisionomie de totū curiosă, în mijloculū vechiei societăți, nivelate mai de totū în moravuri și în formele ei, celū puținū înaintea unei priviri superficiale. Contrastele se atingū într'ensele atâtū de multū, încātu e aprópe imposibilū, a staveri titula, care i-arū concede o caracterisare precisă pentru fie-care particularitate.

„Boerimea d'aicea cu prerogativele ei inofensive, sufere usurpațiunile, cari le permite întēmplarea norocului unorū persóne îndrāsnețe cu atâta nepăsare, încātu perdemū și ilusiunea a presupune la dīnșii vre-o inchipuire despre sublimitatea divină a drepturilor lorū. Alegerea, adecă unū principiu republicanū, a fostū, care a transmisū puterea suverană până

astăzi. Poporul — și pe acesta 'lă constituie aicea țeranul său Românii căci acestu nume i-a ramasă poporului ca remiscință a descindinței sale nobile — 'și află în lege un scutu, carele străbate până și specialitățile cele mai amănunțite ale raporturilor sale agricole față de posesori și de arândăș. Dacă are a se plânge în contra asupririlor prin arândăș cei mici speculanți, său prin amploiati inferiori și răpitori apoi acesta e urmarea unui usă, care mereu se va delătura și a începutu deja a se perde cu totul.

„Privirei călătorului nu i se ofere de locu aparința unu traiu plăcutu și cu bună stare, însă cauza trebuie căutată ac mai multu în indolența obiceiurilor și în neprețuirea unor necesități, lui până'acuma încă necunoscute. Istoria tuturor popórelor a desemnatu deja această renitență a țeranului în contra întroduserii perfecționărilor, o renitență acesta, căreia i-se atribue mersul încetu alu țerilor agricole spre progresu, pe carele națiunile cu industrie și meserii 'lă ajungu în galopu.

„Unu patriotismu ereditatu din moși, strămoși, adevăratu alipire cătră țeră, se află la aceste némuri vinjose; ele nu posedu nici impulsulu de cucerire, dar' nici zelulu a se lupta cu pedecile, cari triumfază asupra materiei și punu basa la o înaintare repede, se află însă aicea apărători tenaci și eroici ai vetrei și ai credinței țerii lor.

„Acăsta bărbăția de virtuți civile, carea se află ascunsă sub ignorarea obiceiurilor de cultură modernă, a glorificatú anele istoriei valache cu unu șirú de fapte eroice.

„Viéța dela țeră stă într'unu contrastu curiosu, însă nici decum neplăcutu față cu civilizațiunea cu totul francesă a salónelorú d'aicea. Se pare, ca și când s'arú vedé unu reflexu alu vieței biblice și o remiscență a simplității de traiulu păstorilorú în contrastu cu deprăvările naive ale societățilorú tinere, cari răpescú dela cele vechi înainte de tóte totú ce le lingúsesce, întocmai ca copilulu, care pune mâna pe o jucă-reuă lucitóre, a cărei periculositate nu o cunósce. Nici când nu se vedú ómenii începându din propriulu lorú impulsu la

crescerea loră intelectuală cu *prologulă* creșterii; din contră ei alérgă cu precipitate repede la ultimulă cuvântă ală instruciunii, pentru ca apoi să se deprindă cu liniamentele fundamentale, după-ce semidoctia loră 'i-a convinsă despre neșciința loră.

„Posesiunea de pământă, acestă isvoră pozitivă ală tuturoră avuțiiloră adevărate și a totă, ce aparține la cultivarea ei, 'l ține pe boerulă în raporturi permanente cu țeranulă. Aflămă aci ună tesaură de simplicitate adevărată, carea restituie earăși egalitatea și observămă cu totulă în avantajulă aceluia, că dēnsulă ce'î dreptă și însușese creațiunile artistice ale civilizațiunii, fără însă a-și basa pre dēnsele adevărate fericire a vieței sale. La țeră, unde locuințele comfortable suntă încă rarități mari, se încorteléză boerulă fără multe ceremonii în coliba vre-unui logofetă seú arēndașă mică, și mănă fără de a strimba din gură, din mănăările aduse pe mēsă din o bucătărie cu totulă primitivă, însă cu îmbelșugare. Chiar și până în luxulă alesă ală locuințeloră boeresci dela orașe 'i urméză ună amirosă ală acestoră obiceiuri țărănesci și curțile oteluriloră, unde lemnele pentru casă se află aședate într'ună modă patriarchalică, și unde cocoșii paradéză între găini cloncănitore și între curcani, deșteptă imaginarea unei moșii bogate plină de vieță îmbelșugată și cu ospitalitate deschisă. Nică ună cerșitoră nu ese d'aci cu mănile góle.

„Servitoriă ceă numeroși, viețuindă sub o tractare umană, n'au aparință nesuferibilă și imbufnată, și nică ală aceluă egoismă îngrășat, pre care l'arată întralte locuri, spre a decopia pre stăpăniă loră și ale gādili avariția loră; din contră ei deschidă bucurosă din departe ușile înaintea cerșitorului, și totdeuna 'lă vedemă când acesta plécă mai departe în pașulă seú lenevosă, portândă ună tăieră plină în mână. Aicea încă nu se cunósce condemnarea la pedépsă de mórte prin fómete, în a cărei esercitare aú ajunsă orașe anumite la o perfecțiune atâtă de mare, și pe care superbia loră înzedară se încercă a o ascunde sub ordinațiunii polițiale, care impune

gemeteloră tăcere, și condamnă prin o batjocură desperată, pre nefericitulă acela, carele cutéză a cerși dela bogăția îndopată o monetă de aramă.

„Mâna străpunsă la restignirea Domnului, care ne o arată sf. evangheliă, ea ară poté să fie simbolulă, ba poté chiar și stema răsăritului întregă.

„Eă observă, că prin o privire superficială s'au trasă unele consecințe păcătoșe, cari se respingă la o observare măi aprofundată. Când 'i vedem pre țiganiă cei golani și colibecele miserabile, în cari locuesc țeraniă, ni se rupe inima de compătimire; când vedemă aceștea măi adeseori și măi îndelungatū, apoi aflămă, că traiulă loră le ofere cele necesare cu prisosință și lipsa loră nu e alta, decâtă necunoscința loră despre unele necesități de comoditate. Câmpiile întinse încă necultivate, baraganele deșerte cu singuritatea și liniscea loră poetică sânt dovada aceștei neglijențe și a disprețuirii instinctive a șesului țerei pentru o aspirare dubiă după căștigū de bani. Mi s'a đisū, că aceea ară fi și urmarea unei temeri, care este încopciată de invasiuni, a căroră lupte și subjugări prea adeseori ar fi avutū a le suferi aceste poporațiuni. Să sperămă, că acéstă lenevie întradeveră 'și are causele sale speciale, și să ne rugămă de atotpotintele, ca aceste suflete îngrijate să fiă eliberate de aceste reminiscințe paralisătoare și ca o pace durabilă să desvólte sentimentele loră cele bune, pe cari le posedă, să-i descepte prin creștere, deschidēndule clasele înalte cerculă loră de cultură sub protecțiunea loră, unde unulă întinde celuilaltū mâna de ajutoră în numele destinațiunei sale creștinesci și a ajutorinței împrumutate.

„Dacă vedemă, cu câtă abnegațiune se află poporulă în oră și care situațiune, care i-a preparat-o trecutulă, apoi 'i lipsesce streinului celū puținū tótă esplicarea pentru mișcarea din 1848. Dacă acestū poporă ară fi făcut-o, apoi ară fi primitū caracterulă selbatecū alū unoră măceluri de prima formă de rebelū țerănescū, care de obiceiū o are revoluțiunea. Eă sântū pe deplină în chiar, că ea n'a fostū produsulă lui;

credă și ei, că elu a sciută să profite cu mintea lui sănătósă de avantajele, pe care le póte trage dintr'ênsa și s'a și pusă pe cale, a'și lua partea, ce-î obvine; n'au eruptă însă, ca ațîțatū prin o cerere categorică și oprită prin silă. Măna cea dură și muscolósă a asupritului, carele vrea să-și resbune, nu străbate nicăiri din mănușile gălbue de glace ale tribunilorū poporului. Speranțele lucitóre ca aurulū ale câștigului nemijlocitū de posesiune nu desteptară nici o desfrênare de pasiuni, pe cari altmintrelea le reproduce stărea inferióră de vietă în inimile ómenilorū. Spre gloria eternă acestui poporū creștinū trebuie mărturisitū, că elū a remasū până astăđi încă neînfecatū de amirosarea avariției sêlbatică a multorū altorū plebe. Neîngrigirea lui forméză tăria lui cea mai puternică. O glumă țărânescă de batjocură 'lū póte mângăia pentru o asuprire, ear sobrietatea lui naturală 'lū scutesce în contra orī cărei nelinisce asupra viitorului lui. Campana funebrală a fómetei, semnalulū de asaltū a resbóielorū civile n'a resunatū încă nici odată la urechia lui, și în singuritățile lui mănóse nu cugetă elū la posibilitatea, că sórtea lui pentru viitorū arū fi obiectulū combinațiunilorū politicei de cabinete.

„Caracterulū poporului valachū are o asemenare nedisputabilă ca celū francesū. La amêndoue popóre totū același entusiasmū ușorū escitatū, aceeași ușoritate uitucă, unū gustū naturalū pentru obiecte gingașe și aplecarea ușóră de a'și însuși jocării fantastice nefolositóre, viuoi și atrasū de esterioritățile vieței, elū posedă totū astfelū o predilecțiune extremă pentru comedii și spectacole, decâtū numai, că sensibilitatea lui strinsū copciatā cu clima sudicā, e mai mare, și'lū face mai puținū aplicatū pentru vre-unū studiu seriosū. Acestū poporū și-arū schimba totū așa de bucurosū de zece orī forma sa de guvernare, și e totū astfelū revoluționarū mai multū din plăcere pentru oposițiune, decâtū din aplecare cătră turburări.

„Posibilū că spre a satisface acestei aplecări pentru schimbări se află în constituțiunea lorū unū simbure ascunsū pentru agitațiunii permanente.

„O familie de domnitori nu există aici. Usulă, după care puterea supremă rămănea la vre-o două trei familii, ca la Brancoveni, la Suțesci și la Ghiculesci a fost încâtva o recompensă pentru stabilitatea ce lipsia, reforma nouă însă, care transmite puterea supremă totdeauna numai pe șapte ani, a introdusă în organizațiunea quasi monarhică ună principiu cu totul republicană. Perspectiva la ună plantagiă de principii, cari voră reduce acestă titlă la o valăre dubiăosă și de puțină însemnătate, ară fi încă reulă celă mai mică; familiile nobile ereditare ale țerei voră sprigini atunci nobilitatea loră pe vechimea loră seculară și se voră întorče la adevărata basă solidă a nobilității.

„În această țără domnesce pururea o mișcare politică, nu deși, ci tocmai pentru că nu posedă nici jurnale, nici cameră, cari ară permite o discuțiune liberă. E o lucrare subterană și ne întreruptă a cărțiței pacientă ca voința resolută, nevidibilă, ca viclenia secretă, o lucrare, care nu se exprimă ca în Franția în revelațiunii pătimașe, nu și află recorirea sa în dispute verbale, care fără de-a pausa cândva, se continuă, până ce grăpa e destulă de afundă spre a aduce carulă de sigură la resturnare. Toți cadă peste olaltă. Nu întrebați, din ce cauză. E destinulă, fatalismulă antică, consecința contradiciei.

„Pentru Domnia Ta ară fi o plăcere estraordinară, a Te preumbla pe aicea, unde fiă-care minutulă la privirea de persoană și de localități. Ți-ară oferi ocașiune spre descoperiri. Sânt națiuni, cari posedă prerogativa eșecțiională, a fi națiunii pitoresci. Valachiă aparțină acestoră națiuni și eu tare mă miră, că acestă poporă n'a produsă încă nici ună pictoră. Tote forméză aicea ună tablou. Mahalele, casele de prin suburbii cu izolarea și verdéta loră forméză ună șiră de scenării, cari nu se potă descrie. Trebuie aceste să le vedemă și să le gustămă, spiritulă și privirea se delectéză de-o-potrivă de ele. Aicea trece o femeie — mai încolo s'a încolăcitu ună omă lângă ună isvoră și bea dintr'ună ciocă de lemnă — încă ună tabloă. Preotulă acela cu venerabilitatea

severă a costumului seǔ și cu barba sa lungă — unǔ altǔ tablou. Neguțătorulǔ, carele 'i-momesce pre cumpărătorǔ, blǎnariulǔ acela, carele ședǔndǔ cu o sublimitate seriósă înaintea prǎvăliei sale, ascǔptǔ pe cumpărătorǔ în tótă liniștea — încǔ altǔ tablou ; la fiǔ-care momentǔ și pretutindenea unǔ tablou.

„În anumite dispozițiuni a vestmintelorǔ se mai aflǔ încǔ reminiscințe de arta creștinǔ și eu îmi potǔ bine închipui, cǔ parcǔ se apropie cǎtrǔ mine unǔ Giotto seǔ Cimabue peregrinarǔ. N'am sǎ'ți mai spunǔ, cǔ pitoresculǔ se aflǔ numai la staturile de josǔ, cǎci asta e pretutindenea așǔ. Staturile mai superióre și-aǔ perdutǔ particularitǎțile lorǔ și aparǔ artistului și cǎlǔtorului totǔ așǔ farǔ colóre, ca și la Parisǔ și la Londra. Ceea-ce lumea mai puținǔ scie se prețuésǔcǔ, escitǔ interesulǔ celǔ mai mare, ear eǔ aș plǎnge dupǔ aceea ce civilizațiunea a detrasǔ deja curiositǎții mele. Acǔsta civilizațiune, carea ne-amǔ dat-o înșine ; atǎtǔ de ridiculǔ și absurdǔ, încǔtǔ aș puté sǔ fugǔ de ea pǎnǔ și la chinesi, fiǔ eǔ cǎtǔ de urǔți.

„Unǔ felǔ pe ruginǔ înfrumșetǎtore a vécurilorǔ dǔ zidirilorǔ de aicea unǔ coloritǔ deosebitǔ pre lǎngǔ tótă simplicitatea arhitecturii lorǔ. Amǔ puté sǔ đicemǔ cǔ pulberia timpurilorǔ trecute a formatǔ o pele asupra lorǔ, întocmai ca unǔ cementǔ de sculpturǔ. Stradele cele înguste și încovoiate par ca nisce archive învechite, carǔ conservǔ istoria generațiunilorǔ trecute. Turnulețele inocente a bisericilorǔ n'aǔ nici cea mai micǔ urmǔ din rigórea fanaticismului creștinescǔ. Abia dupǔ ce ni s'aǔ întipǎritǔ esterioritǎțile aceastea, pricepemǔ certele cu Roma și Istoria bogatǔ în evenimente a bisericii rǔșaritene. Esterioritǎțile crestine precumpǎnescǔ aicea și eu privescǔ originalitatea naționalǔ a ideii crestine ca caracteristica cea mai venerabilǔ în tipul propriǔ alǔ acestui poporǔ.

„Fisionomia orașelorǔ 'și schimbǔ espresiunea, întocmai ca și ómenii. La acǔsta reflexiune amǔ ajunsǔ cǎnd într'o nópte luminósǔ m'amǔ preumblatǔ pre strada principalǔ a

Bucurescilor. Vechimea caselor înegrite, cari ȃuua sũntũ îmbrãcate cu ferestriile împodobite și tablele firmelorũ, aparũ acuma în tũtã golãtatea lorũ. Bisericile, și arunca umbra lorũ pe șirurile caselor; grilagiurile și șalusile de ferũ, cu care sũntũ provẽdute pãrțile suterane, ne povestescũ despre luptele trecutului și de o precauțiune suspeciuãrĩ, care numai mereũ 'și perde terenulũ. În acẽsta singurãtate se aratã unũ felũ de ținutã agitãtore, care se potrivește fũrte puținũ cu neingrigirea voiõsã a celorũ de astãđi; ea 'mi amintesce Florența, care încã și astãđi e înferecatã și unde încã și acuma ni se aratã ranele înfipte de resbelulũ civilũ. Fantasia ocupã tũte încovãiturile acestorũ strade lungi, șerpuitoare, cu umbre fiorose, cari me persecuta ca fantomulũ unũ visũ. Apoi ajunsei acasã. ușile deschise, cari o espunẽu la onorabilitatea trecetõrilorũ, me priviaũ ca și în batjocurã, cã amũ pututũ visa în mijloculũ Bucurescilorũ în seculũ alũ XIX-lea de luptele de strade a Capulișilorũ.

„Așadarã, iubite doctore, decã cumva aĩ plãcere, vinã aicea. Domnia-Ta aicea n'ai de lipsã sã scrii la articule de fondũ, pitulate dinaintea sciințelorũ, cari altmintrelea și așa nu-ți daũ repausũ, eu îți promitũ în prima sãrã neocupatã o musicã indolentã, melancolicã și sãlbaticã, tocmai precum o iubesci D-ta, carea, ce-i dreptũ le displace celorũ de aicea, carea însã pentru sistemulũ meũ posede apathia lãngedã, tonulũ burlescũ, și tristețea jalnicã, conținendũ astfelũ în sine tũte nuanțele spiritului acestei națiunii, ca vaetulũ și speranța, care se aflã amestecatã în fiã-care linie pe paginele istoriei ei“.

P. Broștenu.

ÎNTEMEIEREA PSICHOLOGICĂ A ACTELORŪ ELEMENTARE ALE GÂNDIRII ÎN MARGINILE LEGILORŪ HERBARTIANE DE ASOCIARE ȘI REPRODUCERE.

(Monografiã psihologicã).

(Continuare).

Prin propoziția minorã se complicã cu laturile opuse ale Oblongului o situație a liniilorũ drepte și adecã în modũ ne-

hotărîtu sîu în generalu. La îndemnul reproducerii nemijlocite acéstă situație, până aci încă puțin cunoscută, se hotăresce mai deaprobe în propoziția majoră ce urmază, ca o situație paralelă. Stabilindă aceste două premise pentru formarea conținutului amu sêvêșitu o *determinațiune*. Ea ni se înfățișază ca unu actū alū gândirii, unde după *complicația unei noțiunii mai generale urmază reproducerea nemijlocită a unei noțiunii mai speciale*. Aceste două acțiuni reciproce constituescū esența determinațiunei; ea-și găsesce în ele explicarea ei psihologică. Determinațiunea represêntă complexul de acțiuni reciproce, prin cari se stabilescū premisele la formarea conținutului; eacă pentru ce ea este a se considera ca o operațiune auxiliară a acesteï formări. Forma ei logică elementară este o judecată duplă cu o sferă avută ca terminu mediū.

Examinândū acum întregū procesulū, aflămū, că determinațiunea prepară elementele raționării (premisele) cu scopulū de a dobândi în sfêrșitu o descriere formătoare de conținutū. Dintr'o situație în generalū a liniilorū s'a concludatū la o situație mai determinată (paralelă) a laturilorū opuse din Oblongū. Recunoscemū în acestū procesū felulū de raționare cunoscutū sub numele de *deducțiune*. Ea se servește de determinațiune ca de unū mijlocū, are descrierea ca scopū și întră în acțiune orī decâte orī tindemū a forma conținutulū unei noțiunii. Forma logică elementară a deducțiunei e judecata întreită și esența ei unū actū de *deosebire*.

Procesulū pôte să se desfășure și în modū inversū.

Raportulū de note ce constituie noțiunea Paralelogramulū s'a ivitū în consciința, după cum vêdurămū, pe calea formării conținutului. Dacă se întêmplă acumū să se presinte sensurilorū o nouă afecțiune, analógă cu cea d'ânteiū, d. e. figura unū Quadrat, raportulū de note exprimatū prin Paralelogramū va dobândi cea mai însemnată fortificare. Elū se va reproduce nemijlocitū și se va contopi cu același raportū din senzațiunea nouă, punêndu-se în opoziție predicativă cu alte ra-

porturi de note eventuale ale Quadratului, pe cari tinde a le suprima. În chipul acesta dobândim propoziția posterioară din procesul de formare al unei sfere: „Quadratul este un Paralelogram”. Raportul contopit (Paralelogramul) prezintă acum rolul unei idei auxiliare pentru a reproduce mijlocit și celelalte note ale Oblongului, complicate la timpurile lor cu ale Paralelogramului. Noi ne aducem aminte, ca „Oblongul încă este un Paralelogram”. Astfel se ivesc și propoziția anterioară. În fine se complică elementele din noi relevate ale Quadratului cu notele mijlocit reproduse ale Oblongului, dându-i existență judecătorească: „Quadratul e ca un Oblong” și „apartine la Oblong” ori și așa: „Ceea-ce are patru laturi, dintre cari cele opuse sînt paralele, aparține la o altă, adică este un Paralelogram”.

Judecățile ivite în decursul acestui proces se înfățișază următoarea

Formare de sferă:

Propoziția posterioară: Quadratul e un Paralelogram.

Propoziția anterioară: Oblongul încă e un Paralelogram.

Judecata complicătoare: Quadratul e ca un Oblong și aparține la Oblong. Ori așa: Ceea-ce are patru laturi, dintre cari cele opuse sînt paralele, aparține la o altă, adică este un Paralelogram.

În judecata complicătoare (concluziune) se alătură Quadratul la Oblong. Prin acesta s'a făcut începutul unei *enumerări* (enumeratio) a individelor geometrice, cari au să intre în sfera noțiunii Paralelogram. Și enumerarea se poate repeta prin judecări complicătoare, cari tind a întregi sfera aceleiași noțiuni. Astfel sfera Paralelogramului s'ar putea întregi cu Rombul și Romboidul. Prin enumerare repetată intră totuși atâtea individe în sferă, și ajung a fi gândite ca aparținătoare de aceeași sferă, pe care o stăpînesc noțiunea Paralelogramului de mai înainte aflată, ca *noțiune*

generică seû ca *genû* (genus). Scopulû enumerării este a descoperi individele, în fața cărora noțiunea Paralalogramû să pôta apără abia acum ca noțiune generică. Enumerarea exprimă o asemenare sevêrșită a individelorû, e totdeuna o judecată complicătore, din punctû de vedere logicû sintetică și e condiționată prin o raționare formătore de conținutû.

În propoziția posterióră noțiunea Paralelogramulû apare redicată din Quadrată prin contopire. Propoziția anterióră ce urmêză, ne vestese că aceeași noțiune a fostû dobândită deja din Oblongû, că trebuie prin urmare să se considere ca o noțiune comună pentru Quadrată și Oblongû. În statorirea acestorû douê premise de formare a sferei recunôscemû actulû de gândire, cunoscutû sub numele de *abstracțiune*. Ca fenomenû psihicû ea consistă în o *contopire urmată de o reproducere mijlocită*. În aceste acțiuni reciproce își găsește explicarea ei psihologică. Abstracțiunea jôcă în procesulû de formare alû sferei același rolû auxiliarû ca determinațiunea la formarea conținutului unei noțiuni. Forma ei logică elementară, ca și la determinațiune, e o judecată duplă, însă cu unû conținutû deja formatû, ca terminû mediû.

O privire aruncată și aici asupra procesului întregû, ne descopere faptulû, că abstracțiunea prepară mijlôcele de raționare (premisele) cu scopulû de a dobândi o enumerare de individe aparținătore la aceeași sferă. După ce s'a constatatû același conținutû atâtû în Quadrată câtû și în Oblongû, ajungemû la conclusiunea, că Quadratulû are să fiă îndusû în aceeași sferă, de care se ține și Oblongulû. Procesulû de formare alû sferei este așadară unû procesû de *inducțiune*, care se folosește de abstracțiune ca de unû mijlocû și are enumerarea clasificătore ca scopû. Forma ei elementară este o judecată întreită și esența ei unû actû de *asemênare*.

Mai multe descrieri divizătore și enumerări clasificătore potû servi ca materialû de experiință pentru a atinge o constituire mai exactă respective mai completă a noțiunilorû, atâtû

cu privire la conținutul câtă și cu privire la sfera loră *). În considerarea scopului ce-lă urmăresce scrierea de față, credem a pute renunța la cercetări mai departe asupra intelectului, acesta mai vârtosă fiindcă operațiunile gândirii, fiă ele o câtă de complicate, se reducă în ultima analiză la formele elementare, înfățișate până aci și întemeiate în modă psihologică.

Părăsimă esemplulă, asupra căruia amă încercatū să demonstrămă, că fără condițiunile raționării o explicare temeinică a faptului, din care rezultă opoziția subiectului și preafectului într'o judecată, este o imposibilitate psihologică. Căntă dicemă, că formămă o noțiune, judecămă oră raționămă, e bine să se scia, că indicămă în tôte trei casurile întręga năstră gândire. Dintre aceste trei operații elementare ale intelectului nici una nu este mai originală decâtă alta. Fiă-care e condiționată prin cealaltă și nici una nu se pôte explica ea de ea. Raportulă logică formală, în care staă una cătră alta precum și cătră întregulă gândirii, ce se enunță, fiă că o asemenare oră ca o deosebire, și — ceea-ce ne interesăzi mai multă — raportulă loră de dependență dela asocierea și reproducerea ideilor, sântă totă atâtea cestiumă, la cari credemă că amă răspunsă destulă de lămurită.

Amă încercatū să căutămă explicarea, unde se pôte găsi, adecă în acțiunea reciprocă a ideilor, stăruindă a deriva de aici înțelesulă logică ală operațiiloră intelectului. Dacă ni se va cere să demonstrămă, că explicația are valöre nu număi pentru unele casuri, ci și în generală, vom responde: Cine nu pôte atribui explicării năstre valöre generală, să încerce analiza și a altoră materii alese din domeniulă oră cărei științe. Dacă demonstrarea succede și asupra acestoră materii, adevrulă dobândesce în experiințele aprobătore o basă cu atătă mai bogată, fiindă cu putință a induce și aceste casuri în sfera explicării date. De cumva s'ară întęmpla într'ună casă concretă, ca explicarea să ducă la contradicțiă, să fiă neesactă

*) Atragemă luarea aminte a cetitoriloră asupra articolulă năstru, intitulatū: „Câteva cestiumă metodologică“. Conv. lit. XXII Nrăi 5—6.

orî necompletă, expunerea acestui casu nu pôte să fiă decâtu binevenită. Contradicția constatată ne va face să renunțămă la explicarea de față, eventualele inexactități séu neajunsuri ne voru îndemna să acceptămă modificări orî întregiri. Sciința nu va puté decâtu să profiteze fiă pentru sine orî pentru cei-ce stărue a înțelege bine învățăturile ei. În totu casulă amū dori, ca cercetările să nu mănecede dela noțiuni scóse din afară de marginile observațiunei, în credință, că rezultatele voru puté dobândi astfelu valóre absolută. În față cu astfelu de rezultate, fiă ele orî câtu de necesare, experiința își rezervă încă dreptul controlului finalu, pe care îl aplică la tóte adevărurile ce pretindú a-i oferi servițiile lorú.

Amū atinsú până aci câteva cestiuni din capitlulă psihologicu despre intelectu. Scopulú nostru a fostu să indicămú de o parte materia ce credemú că arú trebui să fiă obiectul principalu alú acestei pãrți din o adevărată Psihologiă empirică, de altă parte să procurămú cetitorului elementele de judecată indispensabile în fața opiniilorú, de cari ne luămú voe a ne ocupa în cele ce urméză.

Stefanú Velovanú.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 195/1890.

Procesú verbalú

alú comitetulú Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românú, luatú în ședința dela 20 Augustú 1890.

Președinte: Dr. Ilarionú Pușcariú, vice-președinte. Membrii prezenți: E. Măcellariú, I. V. Russu, P. Cosma, N. Frateșú, L. Simonescu, I. Popescu, totodată și ca secretarú.

Nr. 87. Membrulú comitetulú, Leontinú Simonescu, raportéză în numele comisiunii exmise din ședința dela 24 Iulie a. c. sub pt. prot. 71 asupra rațiociniilor asociațiunii pentru anulú de gestiune 1889 și arată între altele, că în generalú intratele la fondulú asociațiunii se constatá cu fl. 10735.74 érá eșitele cu fl. 10026.87 rezultându unú restú de cassă cu fl. 708.87 Încátu privesce funda-

țiunile, acestea arată față de preliminarul unu excedentă la intrate, și anunită la fundațiunile: Marinovică, Dobâca, Bașota, Galliană și Popu-Maioră; întocmai preliminarului sântă intratele la fund. Cipariu și G. B. V. ăru măi mică decâtă s'ău preliminară la fund. Riurėnă, Tofălenă și anonimă Brașovă.

Eșitele fundațiuniloră sântă pretutindenea măi mară decâtă preliminarială din causă, că taxele administrative s'ău plătită ulterioră și pentru anulă 1888.

Inventarulă fondulă Asociațiunii cu active fl. 123732.36 și cu pasivele de fl. 8746.36 representă o avere curată de fl. 114.985.56. Inventariile fundațiunilor afară de 2, arată avere pură activă în valăre de fl. 17,403.87. Depozitele facă fl. 3127.45.

Comisiunea face propuneră detaiate cu privire la ajustarea și întregirea rațiociniiloră.

Comitetulă în conformitate cu propunerile comisiunii decide:

— Raportulă comisiunii se ia la cunoscintă și se comunică funcționariloră cassei cu însărcinarea de a face ajustările și întregirile indigitate în același.

— Rațiociniile astfelă completate se declară revădute și aprobate din partea comitetulă și se voră înainta la adunarea generală spre revisiune finală și extradarea absolutoriulă.

Nr. 88. Totă dl Leontină Simonescu raportăză în numele comisiunii arătate la punctulă precedentă și asupra rațiociniiloră școlăi de fete a Asociațiunii pe anulă școlară 1889/90, arătândă că rațiociniile numite se încheiă cu ună plusă de erogațiunii față de percepțiunii în suma de fl. 109.63, care se acopere la inventariu prin acuirarea măi multoră obiecte în preță de fl. 385.52.

La propunerile făcute comitetulă decide: (Ex Nr. 194/890).

1. Raportulă comisiunii se ia spre sciintă ăra direcțiunii școlare i-se dă absolutoriulă.

2. Se dispune, ca se se încasseze la restulă cassei din 1888/89 suma de fl. 5.38 și pretensiunile rațiociniulă cu fl. 125.28.

3. Din contulă investițiuniloră să se achiteze suma restantă de fl. 306.56.

4. Cu purtarea rațiociniiloră să se însărcineze o persónă, care are măi puține afaceră de îngrigită decâtă directóra școlăi. Persóna respectivă va primă o remunerațiune de fl. 100.

Nr. 89. Totă dlă Leontină Simonescu presentă în numele comisiunii arătate la pt. 87 din acestă protocolă proiectulă de budgetă ală Asociațiunii pro 1891 pregătită de cassarulă Gerasimă Candrea.

— Proiectul de bugetul alu Asociațiunii pro 1891 se privesce în textul alăturat, având a fi prezentat adunării generale pentru aprobare și statorire definitivă.

Nr. 90. Totu dlă Leontină Simonescu presentă proiectul de bugetul pentru școla de fete a Asociațiunii pentru anul școlar 1890/91 pregătitu de comisiunea exmisă din ședința dela 24 Iulie a c. sub pt. prot. 71.

— Budgetul școlei Asociațiunii pentru anul școlar 1890/91 se statorosece în textul alăturat.

Sibiiu, d. u. s.

Dr. Ilarionu Pușcariu m. p.
vice-președinte.

Ioană Popescu m. p.

Verificarea acestui procesul verbalul se increde d-lorū: Ioană V. Russu, Nicanorū Frateșu, Leontină Simonescu.

S'a cetitū și verificatū. Sibiiu în 23 Augustū 1890.

I. V. Russu m. p. Nicanorū Frateșu m. p. Leontină Simonescu m. p.

Nr. 196/1890.

Procesul verbalul

alū comitetulū Asociațiunei transilvane pentru literatura romānă și cultura poporului romānū, luatū în ședința dela 22 Augustū n. 1890.

Președinte: Dr. Il. Pușcariu. Membrii presentī: Parteniu Cosma, Ioană Hannia, Nicanorū Frateșiu, L. Simonescu, E. Măcellariū, I. St. Șuluțu, Ioană Popescu, I. V. Russu, N. Toganū.

Secretarū: Dr. I. Crișianū.

Nr. 91. Secretariulū II presentă proiectul de programul pentru ședințele adunării generale, ce arc a se ține în Reghinulū-săsescū la 15/27 și 16/28 Augustū a. c. (Ex Nr. 170/890).

— Se stabilesece în textul alăturatū.

Nr. 92. Acelașu secretarū presentă cererile intrate la concursulū scrisul cu datulū de 23 Iunie a. c. sub Nr. 107 pentru ocuparea unui postul de învățatore pentru lucrul de mână femeescū, desemnulū liniarū și din mână liberă după metodulū mai nou probatū și adoptatū în institutele corēspundētore publice, musica vocală și pentru caligrafie la școla asociațiunii.

La concursul amintit au intrat 3 cereri, dela :

1. D-ra Cornelia Lupu, absolventă a preparandiei de stat din Cluj cu examenul de calificatiune pentru școlele populare elementare.

2. D-ra Elisa Nasta, absolventă de școla de industriă din Cluj cu examenul de calificatiune, prin care a fost declarată de măestră din lucrul de mână.

3. D-ra Amalia Popu din Orăștia, absolventă de 8 clase ale școlei de fete de stat din Orăștia cu examenul de calificatiune pentru școlele populare elementare.

Avându în vedere, că pentru prevederea postului, pentru care s'a scris concursul, se recere înainte de toate calificatiunea din lucrul de mână femeescă corespunzător, că în vederea importanței acestui post pentru o școlă de fete, precum e și școla noastră, e neapărat, ca alăsa, ca să-l pótă provede, să aibă o calificatiune specială.

Avându în vedere, că concurentele Cornelia Lupu și Amalia Popu, de și altfel bine qualificate, ba în ceea-ce privesce alte obiecte de învățământ, Cornelia Lupu e superiőră, n'au calificatiunea recerută pentru postul din cestiune; avându în vedere, că concurenta Elisa Nasta, ca una care a absolvat cu deplin succes școla de industrie din Cluj, astfel o școlă specialistă, e singura, care posede calificatiunea specială pentru prevederea lucrului de mână și a desemnului corăspunzător :

Secretarul propune, ca să se alégă de învățătore pentru lucrul de mână și desemnului corăspunzător la școla civilă de fete a Asociațiunii, pe lângă emolumentele arătate în concursul, d-ra Elisa Nasta.

Membrul I. V. Russu face propunerea :

Avându în vedere documentele de calificatiune eminente, ale Corneliiei Lupu, prin urmare, considerându că dēnsa satisface pe deplin condițiunile indigitate în concursul publicat în ziarele române, propunū : ca postul de învățătore, de care e vorba, să se confere numitei concurente.

Punēdu-se cestiunea la vot :

— Se primesce propunerea făcută de secretarul, alăsă fiindu de învățătore pentru lucrul de mână și desemnului corespunzător la școla civilă de fete cu internat a Asociațiunii, pe lângă unū salarū anualū de fl. 240 și întręga intretinere în internat (cuartirū, spălatū, viptū etc.) d-ra Elisa Nasta, absolventă de școla de indus-

triă din Clujă cu tóte voturile membriloră presentă, afară de votulă contra propunătorulă.

Alésa va funcționă ca învățătóre suplentă și va fi instituită de o camdată în modă provisoră.

Nr. 93. Înaltulă ministeră reg. ung. de comerčiū prin hârtia dto 5 Augustă a. c. Nr. 45315/1889. provócă Asociațiunea, ca să pregătéscă acte fundaționale despre fundațiunile, pe care le administréză, spre a se vedé: cine și în ce modă le administréză, cuprinđendă numitele acte și norme pentru întrebuintărea cameteloră precum și pentru dreptulă de suprainspecțiune și de controlă din partea statulă, actele să se înainteze apoi pe calea sa. (Ex. Nr. 183/1890).

— Cassarulă Asociațiunii d-lă G. Candrea, dimpreună cu secretarulă II. Dr. I. Crișiană, primesce însărcinărea, ca întru cătă nu ară esista, să pregătéscă actele fundaționale cerute, spre a puté satisface la timpulă seă ordinulă ministerială de măi susă.

Nr. 94. D-lă Dr. A. Șuluțiū-Cărpenișană, profesoră, prin scrisórea dto 3/15 Augustă a. c. oferă în folosulă șcólei de fete a Asociațiunii, pe lângă conspectă, 480 exemplare din broșura sa „Graiulă ardelenescă în raportă cu limba și literatura de preste Carpați“, precum și alte 21 opură. (Ex. Nr. 185/890).

— Cu mulțămită spre sciință. Cele 21 opură seă transpună direcțiunii școlare spre a fi încorporate la biblioteca șcólei. Cele 480 de exemplare din broșură seă voră desface pe calea direcțiuniloră din despărțeminte.

Conspectulă seă alătură sub % la acestă procesă verbală.

Nr. 95. Direcțiunea despărțemintulă II. (Făgărașă) prin hârtia dto 16 Augustă a. c. subșterne spre revisuire protocolulă adunării generale a despărțemintulă, ținută în Zernești la 15/27 Iulie a. c. dimpreună cu aclusele lui, apoi protocolulă subcomitetulă dto 15 Augustă a. c. precum și suma de fl. 203, întrată ca taxe dela membri vechă și noi.

Din protocolulă adunării seă vede:

1. Că, censurate fiindă raportulă subcomitetulă și rațiociniile despărțemintulă, s'aă aflată în ordine și subcomitetulă i s'a dată absolutoriulă.

2. Budgetulă pentru anulă viitoră s'a stabilită cu fl. 281.71 venite și cu fl. 281.71 eșite.

3. Reconstituindu-se subcomitetulă, aă fostă aleși: Basiliū Rațiū directoră, ér membrii în subcomitetă: Dr. Stefană Popă, I. Turcu, N. Cosgarea, Iuliū Dană, Iónă Florea și Dr. A. Micu.

4. S'au cetitū 3 disertațiuni și anume:

I. Turcu: „Monografia comunei Zernești;

N. Pană: „Educațiunea în familie și școlă“, și G. Dobrinū „Despre bibliotecile populare“; în fine N. Mânzatū a declamatū poesiā „Furia Poetului“. Disertațiunea d-lui G. Dobrinū e alăturată cu cererea: ca să se publice în organulū Asociațiunii.

Din protocolulū subcomitetulū se vede, că la 15 Augustū a. c. în cassa despărțământulū s'a aflatū suma de fl. 441.71; din acești s'au reținutū pentru trebuințele despărțământulū suma de fl. 238.71, érū restulū de fl. 203 s'a transpusū acestui comitetū. (Ex. Nr. 188/1890)

— Sē adevăresce primirea sumei de 203 cu aceea, că membri de nou înseriși vorū fi presentați spre aprobare adunării generale ce se va ținé în 15/27 Augustū a. c. în Reghinū, ér după aceea sē vorū provedea cu diplomele obicīnuite.

Budgetulū stabilitū pro 1891 se aprōbă, érū reconstruirea subcomitetulū sē ia spre sciință. Disertațiunea d-lui G. Dobrinū se transpune redacțiunii organulū asociațiunii, și aflându-se corēspunđetōre sē va publica.

Conclusele comitetului servese spre sciință.

Nr. 96. Direcțiunea despărțământulū XII (Dejū) prin hârtia dto 16 Augustū a. c. Nr. 1 subșterne spre revisuire protocolulū subcomitetulū dto 16 Augustū a. c. din care sē vede, că despărțământulū numitū își va ținé adunarea generală viitōre la 7 Septemvrie a. c. în Dejū (Ex. Nr. 189/1890).

— Spre sciință.

Nr. 97. Direcțiunea despărțământulū XI (Selagiū) prin hârtia de dto 15 Augustū a. c. subșterne spre revisuire protocolulū adunării generale, ținută în Suparulū de susū la 4 Augustū a. c. dimpreună cu suma de fl. 119 și 2 acțiuni de câte fl. 50.

Din protocolulū subșternutū se vede:

1. Că și în anul acesta subcomitetulū a îngrijitū să se premieze învțătorii, cari au escelatū prin progresulū făcutū; la com-punerea premiilorū au contribuitū: G. Popū din Băsești cu 1 vacă cu vițelū și cu 1 scrōfă cu 5 purcei, Iónū Nichita cu 4 #, Florianū Ciocanū și Iónū Popū cu câte 20 fl., Alimpiū Barboloviči cu fl. 10, Andreiū Cosma cu fl. 10 și Demetriū Coroianū cu fl. 5.

2. Au fostū premiați învțătorii:

a) Elia Popū în Șomcuta mare cu 1 vacă cu vițelū;

b) Vasilie Oltēnu în Pereciu cu 1 scrōfă cu 5 purcei;

c) Teodorū Medanū în Hotoanū cu 4 #;

d) Ipathe Teodoreanu în Dominu cu fl. 20.

e) George Murășanu în Arghitatu cu fl. 10.

f) Ion Oegarû în Cehû cu fl. 10 și

g) Ion Gozmanu în Bădăcinu cu 5 fl.

Lui Ionu Chira din Băsești, care a abdisu la premiulu meritatu, i s'a votatu multămită publică pentru zelulu desvoltatu.

3. Propunerea d-lui Dr. I. Nichita: de a se crea din oferte benevole unu „fondu de învățămentu Selagianu“ pentru spriginirea școleroru și a învățătoriloru mai sêraci, pentru care densusu se ofere a contribui 10 ani dearêndulu câte 100 fl. v. a., depunêndu de pe acunû rata I. pentru anulû curentu, se transpune unei comisiuni cu însarcinarea de a o studia și a veni cu unu proiectu de conclusu în proxima adunare generală a despărțemêntulu;

4. Adunarea generală proximă sê va ținê în Sêlagiû; fixarea timpulu se concrede subcomitetulu (Ex. Nr. 190/1890).

— Se adevereșce primirea sumei de fl. 119 și a 2 acțiuni de câte fl. 50 cu aceea, că membrii nou însinuați vor primi diploma îndata ce voru obținê aprobarea adunării generale a Asociațiunii, ce se va ținê în êst-anu în Reghinu. Conclusele adunării generale a despărțemêntulu se iaû spre plăcută sciință.

Nr. 98. Dlu Augustinu Deganu, învățătoru grănițarescu în Vețelû prin hârtia de dto 19 Augustu a. c. cere unu stipendiû pe sêma ficei sale, Valeria, elevă de classa II la scôla civilă de fete a Asociațiunii (Ex Nr. 192/890).

— Elevei Valeria Deganu se votêză unu stipendiû de fl. 50 pentru anulû scol. 1890/91 cu condițiunea, ca sã fiă adăpostită în internatulû împreunatu cu scôla Asociațiunii.

Nr. 99. Față de conclusulu din ședința dela 12 Augustu a. c. de sub pt. prot. 85 prin care saû votatu stipendiile pentru eleve, care voru fi adăpostite în internatulû împreunatu cu scôla Asociațiunii, secretarulû II raportêză, că întrândû imediatu după numita ședință cererea notarulu din Deda, Iosifû Fincu, pentru conferirea unui stipendiû pe sêma ficei sale, a fostei eleve stipendiate, Carolina Fincu, densusu, întemeiatu pe enunciatulu comitetulu, că elevele, care s'aû bucuratu în anulû scolaru expiratû de stipendiî, sã fiă după putință considerate și în anulû viitoriu, pentru a putê încunosciința pe petentele de timpuriu, spre a-și face pregătirile necesare, a indusu încã din ședința aceea, ca împărțășită cu stipendiû, și pe eleva numită Carolina Fincu, și se rógă pentru aprobarea ulterioră a acestuî pasu.

— Spre sciință aprobătoare.

Nr. 100. Au intratū la comitetū taxe dela membrii: George Dănilă, din Hunedóra, 5 fl. pro 1889; Costinū Constantinū, în Bradū 5 fl. pro 1889; Alexandru Lemenyi, în Bocșa, 5 fl. pro 1890; Ioanū Albonū, în Velcherū, 5 fl. pro 1890; Dumitru Furduiū, în Alba-Iulia, 5 fl. pro 1890; Corvinū Simionū, în Orăștie, 5 fl. pro 1890; Dr. P. Tanco, în Năsăudū 5 fl. pro 1890; Gregoriū Pletosu, în Năsăudū, 5 fl. pro 1890; Ioan Ghermanū, în Bradū 5 fl. pro 1890; George Aiser, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Belle Alexandru, în Șărcaia, 5 fl. pro 1890; Boerū G. aluī Gavrilă, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Cernea Vasile, în Cincu mare, 5 fl. pro 1890; Cațaveiū Iosif, în Lisa, 5 fl. pro 1890; Chiserenū Dumitru, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Comșa P. Valeriū, în Copăcelū, 5 fl. pro 1890; Cintea Ioanū, în Zernești, 5 fl. pro 1890; Dejmariū Ioanū, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Dobrinū George, în Voila, 5 fl. pro 1890; Dobrinū Ioanū, în Buciumū, 5 fl. pro 1890; Danū Ioniță, în Zernești, 5 fl. pro 1890; Florea Ioanū, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Ganea George, în Lisa, 5 fl. pro 1890; Dr. Micu Andreiū, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Dr. Motocū Nicolaū, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Dr. Mețianū Iancu, în Zernești, 5 fl. pro 1890; Dr. Stefanū Popū, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Pocolū Alexandru, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Prescură Haritonū, în Cincu mare, 5 fl. pro 1890; Penciu Nicol. în Zernești, 5 fl. pro 1890; Rațiū Vasile, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Rațiū Ioanū, în Branū, 5 fl. pro 1890; Turcu Ioanū, în Făgărașū, 5 fl. pro 1890; Janculescu Simeonū, în Poiana merului, 5 fl. pro 1890; Gogonea Ioanū, în Zernești, 5 fl. pro 1890; Dumitru Suciū, în S. Cehū, 10 fl. pro 1889 și 1890; Dr. Aurelū Munteanū, în Zernești, 5 fl. pro 1890; Comuna Zernești, 5 fl. pro 1890; Dr. Comșa Sofronū, în Arpașulū infer. 5 fl. pro 1890; George Pralea, în Bréza, 5 fl. pro 1890; Dr. Mețianū Eugenū, în Zernești, 6 fl. pro 1890; Gavrilū Iuhasū, în Zernești, 6 fl. pro 1890; Aureliu Cutean, în Zernești, 6 fl. pro 1890; Micu Moise, în Poana-mărului 6 fl. pro 1890; Ioanoviciū Constantinū, în Zernești, 6 fl. pro 1890; Comșa I. Ioanū, în Zernești, 6 fl. pro 1890; Garoiū Stanciu, în Zernești, 6 fl. pro 1890; Badiu Aldimirū, în Zernești, 6 fl. pro 1890; Dr. A. Șuluțū, în Sibiiū, 10 fl. pro 1889 și 1890; Mihaiei Borbely, în Zsibo, 5 fl. pro 1889; Popū Vas., în Selsig, 5 fl. pro 1889; Serbū Ioanū, în Siciū, 5 fl. pro 1890; Maria Cosma, în Supurulū super. 10 fl. pro 1889 și 1890; Andreiū Cosma, în Supurul sup. taxa de membru pe vieță 100 fl.; Fulepū G. în Tăsnadū, 5 fl. pro 1890; Simionū Marinceașū, în Bogdona, 5 fl. pro 1890; Teodorū Lengyelū, în Stremțiiū, 5 fl. pro 1890; Alimpiū Barboloviciū, în Șimleū, 5 fl. pro

1890; Stefanu Popu, în Bobota, 6 fl. pro 1890; Vaidu Gavrilu, în Bobota, 5 fl. pro 1889; Alexandru Costea, în Orția de jos, 5 fl. pro 1890; Simionu Orosu, în Șimleu. 5 fl. pro 1890; Vasilie Păteaș, în Er-Hatvan, 5 fl. pro 1889; Teodoru Popu, în Ortelecu, 5 fl. pro 1890; Demetriu Suciu, în S. Cehu, 5 fl. pro 1890; Vasile Ghețe, în Cuceu, 5 fl. pro 1889; Stefanu Cucu, în Peca, 5 fl. pro 1889; Demetriu Coroianu, în Sântana, 10 fl. pro 1889 și 1890; Mihaiu Borbely, în Zsibo, 5 fl. pro 1890; Mica Vasile, în S. Odorhei, 5 fl. pro 1890; Popa Ioanu, în Sibiu, 5 fl. pro 1890; Sabas Borha, în Iia murășana 5 fl. pro 1889; Romulu Crainicu, în Dobra, 5 fl. pro 1889; Dr. Alexandru L. Hossu, în Deva, 10 fl. pro 1889 și 1890; Ioanu Lazariciu, în Deva, 5 fl. pro 1889; Dr. Aurelu Kișbachu, în Buciumu-Șasa, 5 fl. pro 1890; Iosifu Ciura, în Bucium-Șasa, 5 fl. pro 1890; Iosifu B. Romanu, în Alba-Iulia, 10 fl. pro 1889 și 1890; George Moianu, în Sibiu, 5 fl. pro 1890; George Pitișu, în Galați, 5 fl. pro 1890.

— Spre sciință.

Sibiu, d. u. s.

Dr. Ilarionu Pușcariu m. p.
vice-președinte.

Dr. I. Crișianu m. p.
secretaru II.

Verificarea acestui procesu verbalu se încrede d-lor: E. Măcellariu, Iosifu St. Șuluțiu, Leontinu Simonescu.

S'a cetitu și verificatu, Sibiu în 25 Augustu 1890.

Șuluțiu m. p.

Simonescu m. p.

E. Măcellariu m. p.

RAPORTU GENERALU

alū comitetulu Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporulu românū despre activitatea sa în decursulu anulu 1889.

Onorată adunare generală!

Urmându, ca în trecutū, întocmai prescrișelorū §-lui 32 lit. g. din statute, și concludulu adunării generale din anulū 1882 dela Dejū pt. prot. 33, comitetulu instituitū în adunarea generală din anulū trecutū, ținută în Fagărașu, își ia voia a presenta adunării generale următorulu raportu despre activitatea sa în timpulū dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvrie 1889.

I.

Despre ședințe.

Conformându-se prescrierilor §-lui 30 al. 1 din statute, comitetul a ținut și în anul de gestiune 1889 în totă luna câte o ședință, și, fiindcă au obvenit casuri de urgență, în unele luni el s'a vădit necesitate a se întruni și în câte două ședințe, ținându astfel cu totul 16 ședințe: 10 înainte de adunarea generală din Făgăraș și 6 după această adunare.

În ședințele sale comitetul a fost cu necurmată luare aminte la împlinirea datorințelor, ce i le impun prescrierile §-lui 32 din statute, căutându, asemenea predecesorilor săi, a susține vađa și a promova adevăratele interese ale Asociațiunii. El a făcut la timp dispozițiunile pentru executarea concluserilor adunărilor generale din anii 1888 și 1889, și a luat măsurile de lipsă pentru folosirea sumelor votate în budget cu privire la administrațiune, la spriginirea de studenți și învățacei de meserii, la edarea organului Asociațiunii, precum și la susținerea școlei de fete, resolvindu în același timp și curențele intrate.

Încât pentru stipendiile și ajutorele conferite în anii premergători, acelea s'au lăsat în folosirea respectivilor stipendiști și ajutorați, cari n'au terminat încă cursul învățaturii, dar au dovedit progresu îndestultor și purtare morală corăspunzătoare.

În decursul anului 1889 au devenit în vacanță:

1. stipendiul din fundațiunea „Galliană“, pentru studenți de gimnasiu;
2. două stipendii din fundațiunea „Tofalénă“ și
3. patru ajutore date în favorul învățaceilor de meserii din partea societății „Transilvania“. Încât pentru stipendiile respective ajutorele acestea, s'a scris la timpul său concursu și ele au fost conferite tinerilor însemnați în conspectul alăturat sub 1/ la acest raportu.

S'au mai decernat în anul 1889 și alte 3 ajutore la 3 studenți de universitate. Ajutorele acestea s'au format, în urma hotărării luate cu datul 12 Noemvrie 1889 sub Nr. prot. 145, din suma de 412 fl. 01 cr. v. a., ce s'a transpus comitetului cu datul 4 Octomvrie 1887 Nr. 285 prin direcțiunea academiei de drepturi desființate din Sibiiu, din fondul socie-

Academice „pentru spriginirea juriștilor săraci“, deasemenea desființate.

Tot în decursul anului 1889 s'au făcut dispozițiunile făcute pentru conferirea celor 2 stipendii à 100 fl. preliminate în budgetul pro 1890, pentru tineri cu preferință din munții apusenii ai Transilvaniei, cari ar voi a se perfecționa în o măestria de lemnăria mai perfecționată. Abia la concursul repetit a intrat o singură petițiune, care s'a putut considera. Amintim însă, că nici acest candidat nu 'și-a început încă învățătura și n'a făcut, precum se vede, nici până ađi pașii de lipsă pentru a o începe și că, în urmare, ambele ajutóre de câte 100 fl. au rămas adause la fondul Asociațiunii.

De asemenea nu s'a putut conferi, din lipsa de concurenți, unul din stipendiile de câte 20 fl. din fundațiunea „Tofalénă“, și astfel și suma acestui stipendiu s'a adaus la fond.

Ne împlinim în fine o plăcută datorință a face amintire și de alte 10 stipendii de câte 50 fl., menite pentru copile de părinți mai săraci, cari vor fi adăpostite în internatul împreunat cu școla civilă de fete a Asociațiunii. Stipendiile acestea, cari în partea lor covârșitoare, 9 la număr, au și fost conferite, s'au format din suma de 500 fl. dăruită în scopul arătat, cu cea mai mare prevenire, de către onorata adunare generală a institutului de credit și economii „Albina“ din Sibiu, ținută la 29 Martie 1889. Pentru acest dar marinos, care a dat multor părinți posibilitatea de a împărței pe copilele lor de o creștere corespunzătoare, de o cultură generală temeinică, necesară pentru împlinirea vocațiunii importante, ce femeile au în familie și societate, onorata adunare generală va binevoi a exprima mulțumita sa onoratului institut de credit și economii „Albina“, care, după-cum s'a arătat în rapórtelile comitetelor din trecut, și după cum se va arăta și în raportul de față, 'și-a câștigat o mulțime de titluri la recunoștința noastră prin spriginul, pe care l-a dat și continuă a-l da Asociațiunii, pentru scopurile școlei, ce susține.

În ceea-ce privește executarea concluderilor onoratelor adunări generale din anii 1888 și 1889 ne luăm voia a schița starea lucrului după cum urmază :

Însărcinări primite, de a decide însuși cererea domnului B. Bașota, jude regesc în pensiune și avocat în Abrud, relativă la primirea densusului între membrii fundatori ai Asocia-

țiunii, comitetul a satisfăcut, estradându-î diploma obișnuită, după ce s'a conformat prescrierilor §-lui 6 al. 1 și a depus în hârtii de valoare suma de 200 fl.

Comitetul a primit mai departe însărcinarea, de a Vă arăta rezultatul obținut în cauza lăsamintelor după fericitul Avram Iancu și I. P. Bota.

În cauza referitoare la lăsamintul A. Iancu, care e deja transpus Asociațiunii, s'a terminat în fine și pertractările necesare în procesul de transtabulare; actele, după cum ne-a raportat juriconsultul nostru, sânt înrotulate și se așteaptă aducerea sentinței. Totu cu privire la această cauză ne luăm voia a Vă aminti, că fostul curator al lăsamintului, Alexandru Iancu, și fostul juriconsult al nostru în această afacere, d-lu Mateiu Nicola, au fost dați în judecată, în scopul de a fi constrânși la depunerea rațiociniilor pentru timpul, în care au administrat ei averea acestui lăsamint; pertractările în acestu proces sânt în curgere și e speranță, că și această cauză se va finaliza în curendă.

Lăsamintul A. Iancu constă din 1 casă, mai multe pământuri, 10¹/₂ cuxe din baia „Purica“ și dreptul de mără în comuna Vidra de sus. Casa a fost reparată și se află în stare bună, dar nelocuită. Pământurile, a căror transtabulare este, după cum amu șis, în curgere, se administrează prin esarendare, și pe anul curent 1890 sânt esarendate preotului Ioan Iancu din Vidra superiără pentru suma de 100 fl. Cele 10¹/₂ cuxe din baia „Purica“ sânt transpuse pe numele Asociațiunii, ele nu aduc însă nici un venit, de ore-ce bai nu e în benedicțiune. În ceea-ce privesce dreptul de mără, comitetul a luat la timp măsurile de lipsă pentru asigurarea lui, și cauza este în curgere, reprezentată fiind Asociațiunea prin d-lu advoc. Dr. I. Rațiu din Turda.

În ceea-ce privesce lăsamintul după fericitul I. P. Bota din Alba-Iulia, ne luăm voia a Vă raporta că, fiind condițiunile testamentare de natura, de a nu le poté accepta, vrëndu a ținea cont de sensul statutelor Asociațiunii, comitetul a aflat, că fundațiunea de 1000 fl. lăsată de numitul I. P. Bota nu poté fi primită în administrațiunea Asociațiunei. Conclusul luat în sensul acesta a fost comunicat la timp cu executorul testamentar, spre scire și orientare.

Prin conclusul se dto Făgărașu 28 Augustu 1889 onorata adunare, remițend elaboratul relativu la o nouă aron-

dar a despărțemintelor, a fost în sarcinat comitetul să-l comunice ca proiect cu despărțemintele actuale și să-l subșternă apoi acestei adunări generale, dimpreună cu părerile și informațiunile primite dela despărțeminte. Urmându întocmai în sarcinării cuprinse în acest conclud, comitetul a luat pentru realizarea lui încă de timpuriu toate măsurile de lipsă. Despre rezultat, comitetul își ia voia a subșterne onoratei adunări generale sub 2% raport special, cu rugarea să binevoiti a-l transpune, spre opinie și eventuale propuneri unei comisiuni ce va fi a se alege. La raportul special e aclus și noul proiect de arondare precum și un reasumat al părerilor și informațiunilor primite dela actualele despărțeminte, care ne a servit de basă la compunerea proiectului amintit.

În sarcinării primite de a afla modul cel mai potrivit, cum s'ar pute folosi mai bine și mai corăspunător, prin publicarea de premii etc. în anul 1890 suma de 1000 fl. votată în adunarea generală din Făgăraș din anul trecut, în scop de a inavuti literatura poporală română, și de a subșterne acestei adunări generale un proiect pentru organizarea viitoare activității a Asociațiunii pe terenul acesta, comitetul s'a conformat. Detaiurile sânt cuprinse în raportul special, ce ne luăm voia a-l subșterne sub 3% cu rugarea să fiă deasemenea transpus spre opinie unei comisiuni.

Din acest raport și în special din aclusese lui, onorata adunare generală va binevoi a constata, că comitetul a tratat cestiunea din toate punctele de vedere și cu totă serioșitatea recerută, și că nu a aflat altă espedient, decât a o supune de nou deliberării onoratei adunări, mai ales și în vederea, că la aducerea concludului, prin care ni s'a dat numita în sarcinare, nu s'a luat în considerare activitatea Asociațiunii din trecut cu privire la acest obiect. Ideea în sine e foarte salutară, ea trebuie însă nesmintit adusă în legătură cu cele efectuate în trecut în această direcțiune, altfel ea se presentă ca o imputare la adresa Asociațiunii încât pentru trecut, care după cum a avea se arată în raport e cu totul lipsită de temei.

În urma reconstruirii comitetului, efectuită în adunarea generală din anul 1889, s'a urmat întocmai §-lui 11 și s'a notificat alegerea președinților la locurile mai înalte, de unde a și urmat aprobarea cerută. Membrii aleși în comitet, precum și funcționarii Asociațiunii, au fost avisați la timp despre alegerea efectuită. În legătură cu acestea ne luăm

voia a notifica onoratei adunări generale cu părere de reu eşrea din comitetul a d-lui Br. D. Ursu și a o ruga, să binevoiescă a întregi, prin alegere nouă, locul devenit astfel vacant. Afacerea cu procurarea portretelor conducătorilor de până acum și cu compunerea biografiilor conducătorilor decedați ai Asociațiunii, încredințată comitetului prin onorata adunare generală din anul 1888, se află încă în studiu, mai vârtos în vederea unor pedeci, ce până acum încă nu 'i-a succedat comitetului a le delătura.

Aici e locul se Vă amintim, că în procesul contra D-nei Zinca Romanu din Făgărașu, pentru recunoscerea dreptului de servitute asupra casei din Făgărașu sub Nr. 588, intentat pe temeiul contractului de donațiune încheiat de răposatul avocat Iohanu Romanu la 25 Octomvrie 1885, tribunalul reg. din Brașov, prin sentența de dto. 12 Octomvrie 1888 Nr. 2740 a reieptat acțiunea Asociațiunii, judecându-o pe acesta la suportarea speselor procesuale, ear tabla reg. prin sentența dto 27 Ianuarie a. c. Nr. 8195/89, a aprobat sentența forului de prima instanță. În speranța, că d-na Zinca Romanu, în dorul de a-și arăta și mai aevea pietatea față cu fostul ei consoțu, răposatul avocat Iohanu Romanu, și de a-i vedé eternisat numele, după cum însuși o dorise și după cum a și meritat, va realisa la timpul său deobligământul luat de bunăvoie asuprași prin declarațiunea solemnă, ce o a făcutu la Nr. 9 din contractul numit de donațiune și se va îngriji, ca să se esecute întocmai ferbinte dorința a decedatului ei soțu: comitetul, fără a mai recurge la remediul de dreptu, ce i-'lu dă legea, a sistat procesul prin conclusul său dto 25 Februarie a. c. De atunci nu s'a întemplat nici o schimbare în afacere.

II.

Despre școla Asociațiunii.

Școla Asociațiunii a fostu cercetată în anul școl. 1889/90 de 59 de eleve, 57 din diferitele părți ale coronei ungare și 2 din Bucovina. Internatul împreunat cu școla a adăpostit în acestu an 40 de eleve: 37 din țerile coronei ungare și 4 din Bucovina; 2 dintre elevele bucovinene au frecventat școla „Reuniunii femeilor române din Sibiu“.

Conducerea afacerilor școlare a fostu încredută și în anul

școlară expirată profesorului seminarială și prim-secretară ală Asociațiunii, domnului Ioană Popescu, ear internatulă l-a dirigită, conducândă și supraveghindă în același timpă și alimentarea și purtândă și socotelele școlăi și a internatului, d-șora directora Elena Petrașcu. Învățământulă lă au provăduță învătătorii ordinari provisorii Dr. Petru Spană și Dr. Vasile Bologna, apoi învățătoreșă ordinar-provisora Eugenia Trifă, și învățătoreșă suplentă Victoria Filipescu. Învătătorulă Dr. Vasile Bologna și învățătoreșă Eugenia Trifă, întrunindă cualificațiunea prescrișă în §-fulă 103 art. de lege XXXVIII din 1868, au fostă întăriți în modă definitivă în postulă loră. Dr. Petru Spană, neavândă încă esamenulă de cualificațiune prescrișă pentru învățătorii dela școlele civile, va continua a funcționa și în anulă viitoră, și până la facerea aceluși examenă numai ca învățătoră ordinară provisoră. Comitetulă a întreprinsă la timpă pașii de lipsă la locurile competente, ca învățătorulă Dr. Petru Spană să i se permită a mai funcționa încă ună ană în modă provisoră, ceea-ce în urma unui decretă ministerială i s'a și acordată.

Postulă învățătoreșă Victoria Filipescu, care cu finea anulă a abdișă dela cariera învățătoreșă, se va ocupa pe calea concursului, pentru care s'au și întreprinsă pașii de lipsă.

Catechisațiunea o a provăduță la elevele de religiunea gr. orientală Preaonoratulă Domnă Zacharia Boiă, asesoră consistorială, ear la cele de religiunea greco-catolică onoratulă Domnă Nicolaă Togană, preotă cooperatoură în Sibii.

Instrucțiunea în limba francesă o a provăduță domnișora directora Elena Petrașcu, ear în musica instrumentală domnișorele Adela de Heldenberg, absolventă a conservatorului de musică din Viena și Sabina Brote din Sibii. Ca medică de casă ală internatului a funcționată D-lă Dr. Ioană Moga.

Pelângă cursurile ordinare a funcționată în anulă școl. expirată și ună cursă complementară, cercetată fiindă de 5 eleve. Învățământulă în acestă cursă l'au provăduță totă puterile didactice amintite mai susă.

Ca delegată ală comitetului în afacerile școlare, conformă prescrișeloră §-lui 17 C. al. 4, a funcționată președintele Asociațiunii, domnulă George Barițiu.

Din procesele verbale, luate în conferințele prescrișe ale corpului didactică, subșternute spre revisuire, precum și din constatările direcțiunii și ale delegatului său, comitetulă a pri-

mită convingerea, că toate puterile didactice, câte au funcționat la școala Asociațiunii, au fost la locul lor, și și-au împlinit datorința după-cum se recere; ear din rapoartele speciale ale direcțiunii și ale delegatului nostru am vădit cu plăcere, că școala noastră continuă mereu pe calea progresului: acesta o au dovedit în modul cel mai eclatant examenele, atât cele semestrale cât și cu deosebire, cele dela sfârșitul anului curent, care s'au ținut în prezența unui public foarte numeros, și a multor părinți veniți din mari îndepărtări anume spre acest scop.

Amintim la acest loc cu plăcere, că părerea ce le are comitetul despre școala Asociațiunii le împărtășește și organul de suprainspecțiune al statului, precum și împregiurarea, că întemeiată pe aceea, că s'a satisfăcută recerincelor legii (§-ilor 17 și 103 art. de lege XXXVIII din 1868), comitetul a reclamat la locurile competente recunoscerea dreptului de publicitate pentru școala noastră.

Date mai detaiate cu privire la întocmirea și mersul școlii și a internatului se cuprind în programa, pe care o acludem aici sub 4/.

În ceea ce privește partea economică amintim, că de când s'a luat alimentarea în regiă proprie, s'a realizat, abstrăgându dela aceea, că elevele au acuma ocașiune a se deprinde în economia casnică, față cu trecutul, când alimentarea era dată în întreprindere, un câștig considerabil. Câștigul obținut în decursul anului școl. 1888/89 d. e. a fost 2009 fl. 87 cr. Comitetul a constatat la timpul său cu plăcere, că meritul în direcțiunea acesta compete d-rei directoră Elena Petrașcu, care a condus alimentarea cu mult zel și circumspecțiune. Din raționamentul anului școl. 1888/89, pe timpul dela 1 Iulie 1888 până în 7 Iulie 1889, s'a constatat o îmbunătățire față cu anii precedenți, folosindu-se în acest an față de subvențiunea preliminară pe 10 luni cu suma de 1377 fl., o subvențiune numai de 586 fl. 10 cr. pe 12 luni.

Acoperirea trebuințelor curente ale școlii în decursul anului 1889 a fost foarte mult ușurată prin colectele, cari au intrat spre acest scop. În deosebi directorul institutului de credit și economii „Albina” și membru al comitetului, dl. Partenie Cosma, și-a câștigat multe titluri la recunoștința noastră. Din colecta întreprinsă de domnia sa în decursul anului amintit a intrat suma foarte considerabilă de 2727 fl. 59 cr.

Totû în scopulû arĕtatû au mai ĩntratû : *a)* dela institutulû de creditû și economiĭ „Albina“ din Sibiiû, pelângă suma de 500 fl. menită pentru stipendii, după cum s'a arĕtatû la altû locû, unû ajutorû totû în suma de 500 fl.; *b)* dela institutulû de creditû și economiĭ „Ardelĕna“ din Orăștiă 50 fl.; *c)* dela ĩnsoțirea de anticipațiunii și creditû „Hunedóra“ în Deva 15 fl. Tuturorû acestorû binevoitorî și binefăcĕtorî ai școlei năstre comitetulû nu a ĩntârđiatû a le exprima mulțumita sa, despre ceea-ce onorata adunare generală e rugată să ia actû.

III.

Administrarea averiĭ Asociațiunii.

Cu privire la administrarea averiĭ Asociațiunii ne luămû voia a aminti, că aceea s'a efeptuitû și în anulû de gestiune 1889, pe lângă observarea evidenței și a controlĕi corĕspunđĕtoĕre. Taxele de pe la membri s'aũ ĩncassatû și în anulû acesta în cea mai mare parte pe calea direcțiunilorû din despărțĕminte, cari cu puține escepciuni, n'aũ pregetatû a'și da totû concursulû lorû pentru obținerea rezultatelorû așteptate.

În legătură sub 5%. ne permitemû a presenta onoratei adunări generale rațiociniulû pre anulû solarû amintitû (1889) pregătitû, cu respectarea dorințelorû exprimate în adunarea din Făgărașû, ținută la 27 Augustû 1889 și đilele următoĕre, de cassariulû Asociațiunii, d-nulû Gerasimû Candrea, dimpreună cu unû raportû specialû alû acestuia, referitorû la rațiociniû și la rezultatele obținute.

Din rațiociniû se vede, că în decursulû anulû 1889 venitele Asociațiunei aũ atinsû suma de 14211 fl. 11 cr., ear eroğațiunile suma de 12530 fl. 83 cr.

Starea averiĭ a fostû la 31 Decemvrie 1889 de 132539 fl. 43 cr. cu 5205 fl. 56 cr. mai multû decătû în anulû precedentû.

Întrĕga avere administrată de comitetulû Asociațiunii a fostû la același terminû de 132539 fl. 43 cr.

Suma depositelorû a fostû la 31 Decemvrie 1889 de 3127 fl. 45 cr. v. a.

Se arată mai departe, că din venitele ĩncassate sub diverse titlurî s'aũ acoperitû nu numai trebuințele budgetare, ci și o parte ĩnsemnată din datoria vechiă contrasă la banca „Albina“, decând cu clădirea și adaptarea edificiului școlei de

fetițe cu internată; s'aŭ achitată mai departe spesele avute cu investițiunii și imposite nouă etc.

Comisiunea însărcinată cu revisuirea rațiociniului l'a aflată exactă și în conformitate cu registrele și documentele justificative.

La cele espuse cu privire la rațiociniū adaugemū, că afară de ajutórele amintite sub Nr. II. alū acestuī raportū, în decursulū anuluī 1889 a întratū la cassa Asociațiunii suma de 50 fl. din rēmasulū fericitulū G. Hangea din Maierū, fostū ces. și reg. cancelistū în pensiune. Suma acēsta arū fi să se folosescă, conformū codiceluluī la testamentulū referitorū la numitulū rēmasū, ca unū micū temeīū la înființarea unei reuniuni române de sodalī, séū de industriă preste totū, séū să se deie ca ajutorū unei asemenea reuniuni esistente; ea se administréză, până la alte dispozițiunii, ca depositū la cassa Asociațiunii.

În legătură cu rațiociniulū pro 1889 se presentă proiectulū de budgetū pro 1891 sub 6%.

IV.

Membrii Asociațiunii.

Membri ai Asociațiunii aū fostū în anulū 1889, ținēndū contū singurū numai de aceia, carī au solvitū taxele la timpū:

- a) fundatori 77.
- b) ordinari pe viēță 148.
- c) ordinari cu taxe anuale 294.

Între membrii arētați nu se află și cei însemnați în lista alăturată sub 7% ca însinuați dela adunarea generală dela Făgărașū încóce până la finea anuluī 1889 și dela 1 Ianuarie 1890, până la presenta adunare generală.

Dintre membrii Asociațiunii aū rēposatū în decursulū anuluī 1889 și până la acēstă adunare generală, întru câtū dispunemū de datele respective, cei induși în lista alăturată sub 8%.

V.

Biblioteca Asociațiunii.

Biblioteca Asociațiunii a constatū la finea anuluī 1889, conformū raportuluī actualuluī bibliotecarū, a dlui Nicolau Toganū, dto 7 Augustū a. c. din 1953 opuri, 5114 tomuri

și 4265 broșuri. Sporiul a provenit, ca și în anii precedenți, din donațiuni și înțrări în schimb de la Academia de științe din Budapesta, de la Academia de științe ces. și reg. din Viena de la Academia română din București, de la Universitatea sâsescă din Sibiiu, de la societatea „Verein für siebenbürgische Landeskunde“ în Sibiiu, de la biblioteca națională din Florența și Roma.

Vrednice de amintire sântu donațiunile în cărți făcute de președintele Asociațiunii, domnul George Barițiu, și de d-na Hermina Sentz, văduvă după fostul director alu academiei de drepturi din Sibiiu și membru onorar alu Asociațiunii d-lu Dr. A. Sentz.

Dintre scrierile periodice au încursu gratuit: „Telegraful român“, „Gazeta Transilv.“, „Luminătorul“, „Biserica și școla“, „Fóia Diecesană“, „Familia“ „Amicul Familiei“, „Preotul român“, „Economia națională“, „Gazeta poporului“ și „Pedagogul român“. Inventariul bibliotecii s'a sporit cu 109 esemplare din „Transilvania“, organul Asociațiunii pro 1889.

Ne luăm voia a aminti la acestu loc, că cu începutul anului curentu biblioteca a fostu luată în sémă de noul bibliotecar, d-lu Nicolau Toganu, alesu în acéstă funcțiune în adunarea generală din Făgărașu din anul 1889.

VI.

„Transilvania“ organul Asociațiunii.

„Transilvania“, organul Asociațiunii, a continuat a se eda și în anul 1889 sub redacțiunea președintelui nostru, d-lu George Barițiu, după-ce adunarea generală din Abrud din anul 1888 a lăsatu neocupat postulu de primu-secretar, cu care după statute, e împreunată și redactarea acestei foi.

Ca și în anul 1888 s'a scos „Transilvania“ și în anul 1889 în 750 de exemplare, din care 570 s'au trimis la membrii Asociațiunii, 2 la prenumeranți, 18 la despărțeminte, 48 la bibliotecii școlare și în schimb și 9 oficiose. Ea s'a trimis gratuit tuturor membrilor, cari plătescu taxele regulat.

Cu începerea anului curentu, redacțiunea foi a trecut în mâinile primu secretarului alesu în adunarea generală, ținută în anul 1889 în Făgărașu, ale domnului profesor seminarialu

Ioanŭ Popescu. Noulŭ redactorŭ, urmândŭ întocmai hotăririŭ comitetuluiŭ din ŝedința dela 21 Decemvrie 1889 Nr. prot. 161, a adoptatŭ ortografia Academiei române și a scosŭ și continuă a scôte fôia în formatŭ 8° mare, purtândŭ fiă-care numărŭ învêlișŭ. Și după schimbarea indigitată, întêmplată în redacțiune, fôia continuă a se ține la înălțimea timpuluiŭ și a chemării sale, servindŭ, și ea în mêsură corespunđetóre la realisarea scopurilorŭ Asociațiunii, cari sântŭ literatura și cultura nôstră națională.

VII.

Despărțemintele Asociațiunii.

Cu privire la despărțemintele Asociațiunii însemnămŭ cu plăcere, că afară de celŭ din Gherla, din Șomcuta mare, din Bistrița, Sighișóra și Mediaș, (cele 3 din urmă nici nu funcționéză) în tóte s'a desvoltatŭ o activitate îmbucurátóre întru promovarea scopurilorŭ Asociațiunii, cari sântŭ literatura și cultura națională, cele mai înalte interese, ce le avemŭ, și e îndreptățită speranța, că interesarea acêsta îmbucurátóre va cresce din anŭ în anŭ.

Ce privesce proiectulŭ pentru o nouă împărțire a teritoruluiŭ Asociațiunii, starea lucrului o amŭ îndigitatŭ sub pt. I alŭ acestuiŭ raportŭ.

VIII.

Supunêndŭ raportulŭ acesta aprețiarilŭ onoratei adunăriŭ generale în legătură cu aclusele:

1. rațiociniulŭ pro 1889 împreună cu raportulŭ cassaruluiŭ;
2. budgetulŭ pro 1891;
3. consemnarea membrilorŭ noŭ-însinuațiŭ;
4. consemnarea celorŭ ajutoarați prin stipendiiŭ;
5. consemnarea celorŭ rêposaiți dintre membriiŭ Asociațiunii;
6. Raportulŭ comitetuluiŭ privitorŭ la o arondare nouă a despărțemintelorŭ Asociațiunii în legătură cu unŭ proiectŭ de arondare;
7. raportulŭ comitetuluiŭ relativŭ la mii de floriniŭ, votată în scopulŭ înavuțirii literaturiiŭ poporale române;

8. programa IV. a școlei de fete a Asociațiunii adunarea generală să binevoască :

a) a da comitetului absolutorul pentru activitatea lui din 1889 ;

b) a aproba budgetul propus pro 1891 ;

c) a declara de membri pre cei consemnați în lista prezentată ;

d) a face amintirea obicnuită pentru membrii răposați ;

e) a lua la cunoscință raportul comitetului și proiectul aceluia relativ la o nouă arondare a despărțimintelor Asociațiunii ;

f) a se pronunța în merit asupra vederilor cuprinse în raportul comitetului relativ la mii de florini, votată pentru înavușirea literaturii populare române ;

g) a întregi comitetul prin alegerea unui membru ordinar pe periodul 1890 — 1893.

Din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu, la 12 August 1890.

G. Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. Ioan Crișianu m. p.,
secretar al II-lea.

Rațiociniul pentru

Venite:

I. Fondul Asociațiunei.

fl. cr.

Starea cassei cu 31 Decembre 1888	.	.	.	—
Tacse și donuri dela membri	.	.	.	3125.66
Prenumeratiuni la fôie	.	.	.	43.60
Chirii după casa Nr. 8, strada Morii, Sibiiu	.	.	.	1395.80
Interese după efecte publice	.	.	.	388.79
Tacse de administrare dela fundatiuni	.	.	.	390.62
Redicatii în contul curențu dela „Albina“	.	.	.	1000.—
S'a colectatù prin direcțiunea „Albinei“	.	.	.	3417.61
Venitele școlei de fete	.	.	.	10.54
Dela societatea „Transilvania“ pentru meseriași	.	.	.	413.12
Acții	.	.	fl. 550.—	
Suma	.	fl. 550.—		10185.74

II. Fundațiunea Marinoviciu.

Venite după efecte publice:

a) fl. 1000 rentă austriacă în hârtiă	.	.	.	63.—
b) fl. 300 bonuri rurale	.	.	.	7.32
c) fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	.	.	.	60.—
d) fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 5%	.	.	.	12.50
Venite după capitale elocate:				
a) în cassa de păstrare fl. 254.74	.	.	.	4.89
b) la Asociațiune fl. 65.26	.	.	.	3.26
Asociațiunea replătesce împrumutul	.	.	.	65.26
S'a vëndutù fl. 300 bonuri rurale	.	.	.	313.62
S'a vëndutù din suma elocată	.	.	.	176.07
Suma	.	.	.	705.92

III. Fundațiunea Dobâca.

Venitù după fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	.	.	.	60.—
Venitù după capit. elocate în cassa de păstrare fl. 220.32	.	.	.	11.14
Anticipație dela fundatiunea „Tofaléna“	.	.	.	2.52
Suma	.	.	.	73.66

anul 1889.

Spese:

I. Fondul ă Asociațiunei.

	fl. cr.
Secretariului I. remunerațiune	400.—
Secretariului II. remunerațiune	300.—
Casariului remunerațiune	200.—
Bibliotecariului remunerațiune	75.—
Cancelistului remunerațiune	300.—
Servitoriului simbrăă	72.—
Spese de cancelariă	100.—
Contribuțiune, reparatură merunte	495.36
Tipariul ă fôiei „Transilvania“	908.89
Dotățiunea bibliotecăi	—.—
Spese extraordinarie	818.89
Un ă stipendi ă pentru industriă	30.—
Institutului „Albina“ în contul ă curent ă	4367.61
Fundațiunilor ă împrumuturi replătite și interese	537.21
Donuri depuse Gr. Hangea	50.—
Spesele șcôlei de fete	708.91
La fondul ă de pensiune învătătoresc ă	48.—
Stipendii elevelor ă interne („Albina“)	190.—
Ajutori ă învătăceilor ă meseriași	425.—
Starea cassei cu 31 Decembre 1889	158.87
Suma	10185.74

II. Fundațiunea Marinovicăi.

Un ă stipendi ă	60.—
Tacsa administrativă	52.74
Interese capitalisate	4.89
Interese după scrisuri fonciare „Albina“ cumpărate	2.57
S'au cumpărat ă fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 5%	490.—
Inlocăți la „Albina“	77.52
Starea cassei cu 31 Decembre 1889	18.—
Suma	705.92

III. Fundațiunea Dobăca.

Un stipendiu	25.—
Tacsa administrativă	24.51
S'a replătit împrumutul ă de an ă	2.52
Interese capitalisate depuse	11.14
Inlocăți în casa de păstrare	10.49
Suma	73.66

Venite :**IV. Fundațiunea Riurénă.**

Venitū după fl. 1100 scrisurī fonciare „Albina“ 6 %	60.—
Venitū după capitale elocate în casa de păstrare fl. 276.83	14.01
Asociațiunea replătesce împrumutulū	22.98
Interese după acestū împrumutū 5 %	1.17
Suma	98.14

V. Fundațiunea Bașota.

Venitū după fl. 500 scrisurī fonciare „Albina“ 6 %	30.—
Venitū după capit. elocate în casa de păstrare fl. 97.83	4.91
Asociațiunea replătesce împrumutulū	24.91
Interese după acest împrumutū	1.91
Suma	61.18

VI. Fundațiunea Galliană.

Venitū după fl. 1400 scrisurī fonciare „Albina“ 6 %	84.—
Venitū după capitale elocate . fl. 186.10	7.43
Asociațiunea replătesce împrumutulū	38.93
Interese după acestū împrumutū	1.95
Suma	132.31

VII. Fundațiunea Tofalénă.

Venitū după fl. 1600 scrisurī fonciare „Albina“	76.—
Venitū după capit. elocate în casa de păstr. fl. 215.82	10.92
S'aū sortat 1500 fl. scrisurī fonciare „Albina“	1500.—
Asociațiunea replătesce împrumutulū	95.97
Interese după acestū împrumutū	4.80
Suma	1687.69

VIII. Fundațiunea anonimă Brașovū.

Venitū după fl. 200 scrisurī fonciare „Albina“	9.—
Venitū după capitale elocate fl. 246.98	14.07
S'aū sortatū 100 fl. scrisurī fonciare	100.—
Asociațiunea replătesce împrumutulū	12.—
Interese după acestū împrumutū	—61
Anticipațiuni dela fundațiunea „Tofalénă“	3.—
Suma	138.67

IX. Fundațiunea Cipariū.

Venitū după fl. 500 împrumutū de statū 1860	20.—
Asociațiunea replătesce împrumutulū	10.—
Interese după acestū împrumutū	—50
Suma	30.50

Spese:**IV. Fundațiunea Riurénă.**

	fl.	cr.
Ună stîpendiū	40.—	
Tacsa administrativă	26.13	
Interese capitalisate	14.01	
Depuși în cassa de păstrare	18.—	
Suma	98.14	

V. Fundațiunea Bașiota.

Ună stîpendiū	20.—
Tacsa administrativă	12.50
Interese capitalisate	4.94
Depuși în cassa de păstrare	23.74
Suma	61.18

VI. Fundațiunea Galliană.

Ună stîpendiū	45.—
Tacsa administrativă	31.82
Interese capitalisate	7.43
Depuși în cassa de păstrare	48.11
Suma	132.36

VII. Fundațiunea Tofalénă.

Două stîpendii	—.—
Tacsa administrativă	38.38
S'au cumpăratū fl. 1500 scrisuri fonciare „Albina“ 5 %	1477.50
Interese după aceste	12.79
Interese capitalisate	10.92
Anticipațiunī fundațiunilorū: Dobăca și anonimă Brașovū	5.52
Depuși în cassa de păstrare	105.60
Starea cassei cu 31 Decembre 1889	36.98
Suma	1687.69

VIII. Fundațiunea anonimă Brașovū.

Tacsa administrativă	9.41
Interese capitalisate	14.07
Depuși în cassa de păstrare	115.19
Suma	138.67

IX. Fundațiunea Cipariū.

Dotățiunea fondului Asociațiunii	6.66
Dotățiunea fondului de teatru	6.64
Starea cassei cu 31 Decembre 1889	17.20
Suma	30.50

Venite:**X. Fundațiunea G. B. V.**

	fl.	cr.
Venitū după fl. 3000 priorit. ale drum. fer. nordū-ost. ung	150.—	
Venitū după fl. 300 acții „Albina“	30.—	
Asociațiunea replătesce împrumutul	104.96	
Interese după acesta	5.25	
Interese după capitale elocate	10.36	
S'au redicat din depuneri	5.87	
Suma	306.44	

XI. Fundațiunea Popū-Maiorū.

Venitū după fl. 1200 scrisurī fonciare „Albina“	72.—	
Venitū după capitale elocate fl. 171.35	8.67	
Asociațiunea replătesce împrumutul	71.98	
Interese după împrumutū	3.60	
Suma	156.25	

XII. Fundațiunea Conțiuana.

Venitū după capitale elocate fl. 733.58	37.12	
Suma	37.12	

XIII. Fundațiunea Țiție.

Venitū după capitale elocate fl. 498.48	25.29	
Suma	25.29	

XIV. Societatea juristilorū din Sibiiū.

Venitū după capitale elocate fl. 437.61	22.17	
Suma	22.17	

Sibiiu, 31 Decembre 1889.

N. Frateșiu m. p.
controlor.Gerasim Candrea m. p.
cassariu.

Spese:

X. Fundațiunea G. B. V.		fl. cr.
Tacsa administrativă	.	71.07
Fundatoriului restului	.	—.—
Interese capitalisate	.	10.36
Depuși în casa de păstrare	.	225.—
Starea cassei cu 31 Decembrie 1889	.	—.01
	Suma	306.44

XI. Fundațiunea Popă-Maioră.

Tacsa administrativă	.	28.98
Interese capitalisate	.	8.67
Depuși la „Albina“	.	118.60
	Suma	156.25

XII. Fundațiunea Conțiuana.

Tacsa administrativă	.	15.03
Interese capitalisate	.	37.12
	Suma	52.65

XIII. Fundațiunea Țiție.

Interese capitalisate	.	25.29
Tacsa administrativă	.	10.23
	Suma	35.52

XIV. Societatea juristilor din Sibiiu.

Tacsa administrativă	.	8.96
Interese capitalisate	.	22.15
	Suma	31.11

Subsemnata comisiune a comitetului Asociațiunei transilvane esaminându rațiociniul presentu și confrontându-lu cu registrulu de cassă și cu documentele respective, l'a aflatu în regulă.

Sibiiu, în 20 Augustu 1890.

L. Simonescu m. p.

P. Cosma m. p.

**Stărea averii Asociațiunii transilvane pentru literatura română
și cultura poporului român cu 31 Decembre 1889.**

I. Fondulū Asociațiunii.

A. Active.

Numerariū:		fl.
Bani gata în casă	158.87	158.87
Realități:		
a) Casa din Sibiiū, strada Morii Nr. 8	41917.47	
b) Edificiulū școlei de fetițe	63826.45	
c) Realitatea din Vidra (Iancu)	300.—	106043.92
Efecte publice:		
a) 300 fl. împrumutulū statului 1860	300.—	
b) 6800 fl. acții „Transilvania“	6800.—	
c) 100 fl. acții drumulū feratū Szatmár-Nagybánya	100.—	
d) 100 fl. acție „Gesellschaftshaus“ din Sibiiū	100.—	
e) 100 fl. împrumutulū statului 1868	100.—	
f) 100 fl. acții „Mureșana“ 2 à 50 (Nr. 230 și 231)	100.—	
g) 50 fl. acție „Arieșana“ (Nr. 157)	50.—	
h) 200 fl. acții „Huniadóra“ (4 à 50)	200.—	
i) 50 fl. acție „Sebeșana“ (Nr. 109)	50.—	
k) 100 fl. acție „Auraria“ (Nr. 285)	100.—	7900.—
Debitorii:		
a) Emilianū Popoviciū	50.—	
b) Adamū Szilágyi	50.—	
c) Despărțemētulū Sighișorei	42.25	
d) Despărțemētulū Turdei	150.—	292.25
Mobiliī:		
a) În cancelaria comitetului	760.35	
b) În scōla de fetițe	8726.97	9487.32
Biblioteca		
Suma Activelorū		123882.36

B. Pasive.

Anticipațiuni în contū curentū „Albina“	8746.80
Suma Activelorū curate	115135.56

II. Fundațiunea Marinoviciū.

fl. 1000 rentă austriacă în hârtiă	1000.—
fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6 ^o / ₁₀	1000.—
fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 5 ^o / ₁₀	500.—
În cassa de păstrare „Albina“	161.08
Bani gata	18.20
Suma	2679.28

III. Fundațiunea Dobâca.**A. Active.**

fl. cr.

fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6% Nr. 133	1000.—	
În casa de păstrare „Albina“	241.95	
Suma activelor	1241.95	

B. Pasive.

Anticipațiuni dela fundațiunea Tofalénă	2.52	
Suma activelor curate		1239.43

IV. Fundațiunea Riurénü.

fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6% Nr. 132	1000.—	
În casa de păstrare „Albina“	308.84	1308.84

V. Fundațiunea Bașota.

fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 6% 0115	500.—	
Depuși la „Albina“	126.51	626.51

VI. Fundațiunea Galliană.

fl. 1400 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	1400.—	
Depuși la „Albina“	202.66	1602.66

VII. Fundațiunea Tofalénă.

fl. 100 scrisuri fonciare „Albina“ 6% Nr. 0682	100.—	
fl. 1500 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	1500.—	
Depuși la „Albina“	332.34	
Împrumut fundurilor Dobâca și Brașov	5.52	
Bani gata	36.98	1974.84

VIII. Fundațiunea anonimă Brașovü.**A. Active.**

fl. 100 scrisuri fonciare „Albina“ 6% Nr. 0294	100.—	
Depuși la „Albina“	376.24	
Suma activelor	476.24	

B. Pasive.

Unu împrumut din fundațiunea „Tofalénă“	3.—	
Suma activelor curate		473.24

IX. Fundațiunea Cipariü.

fl. 500 împrumutul statului 1860 à	131.25	656.25
Bani gata	17.20	673.45

X. Fundațiunea G. B. V.

H. cr.

fl. 3000 priorități ale drum. fer. nord-ostic ung.	3000.—	
fl. 300 acțiuni „Albina“	300.—	
Depuși la „Albina“	306.95	
Bani gata	—01	3606.95

XI. Fundațiunea Popă-Maioră.

fl. 1200 scrisuri fonciare „Albina“	1200.—	
Depuși la „Albina“	298.62	1498.62

XII. Fundațiunea Conțiuana.

Depuși la „Albina“	755.68	755.68
--------------------	--------	--------

XIII. Fundațiunea Țiție.

Depuși la „Albina“	514.83	514.83
--------------------	--------	--------

XIV. Fundațiunea societății juristilor din Sibii.

Depuși la „Albina“	449.53	449.53
Suma tuturor fundațiilor		17403.87

XV. Depozite.

Monumentul Andrei Mureșan	2646.67
Despărțământul XVII Reghin	268.98
Șomcuta mare	62.82
Societatea fondului de teatru	73.79
Georgiu Boieru pentru școala de fete	24.74
Gregoriu Hangea	50.45
Suma depozitelor	3127.45

Recapitulațiune.

I.	Fondul Asociațiunei	115135.56
II.	Fundațiunea Marinoviciu	2679.28
III.	„ Dobâca	1239.43
IV.	„ Riurenă	1308.84
V.	„ Bașota	626.51
VI.	„ Galliană	1602.66
VII.	„ Tofalénă	1974.84
VIII.	„ anonimă (Brașov)	473.24
IX.	„ Timoteiu Cipariu	673.45
X.	„ G. B. V.	3606.96
XI.	„ Popă-Maioră	1498.62
XII.	„ Conțiuana	755.68
XIII.	„ Țiție	514.83
XIV.	„ Societatea juristilor din Sibii	449.53

Sibii, în 20 Iuliu, 1890.

Suma . 132539.43

N. Frateșiu m. p.
controlorilor.Gerasimă Candrea m. p.
cassariu.Subsemnata comisiune esaminându acestu inventariu Pa aflatu în ordine.
Sibii, în 20 Augustu n. 1890.

L. Simonescu m. p.

P. Cosma m. p.

Nr. 179/1890.

Consemnarea

tinerilor stipendiați și ajutoarați din partea Asociațiunii transilvane dela adunarea generală din Făgărașu ținută în 27, 28 Augustu 1889 până în 27 Augustu 1890.

Din fundațiuni:

Eliseiu Mezei la gimnasiu, din fundațiunea Marinoviciu	60 fl. — cr.
Ioanū Rațiū, „ „ „ „ Dobâca	75 „ — „
Dănilă Stanū „ „ „ „ Rîurénū	40 „ — „
Michailū Candrea la gimn. „ „ Bașota	20 „ — „
Iosifū Schiopulū la „ „ „ Galliană	60 „ — „
Ioanū Moldovanū la cismăritū „ „ Tofălénă	10 „ — „

Dela societatea „Transilvania“ în Bucuresci:

Panfilū Mușă, învățăcelū de tēmplărie	25 fl. — cr.
Iosifū Sabo, „ „ faurărie	25 „ — „
Ioanū Popū, „ „ pantofarū	12 „ 50 „
Lazarū Laslo, „ „ făurărie	25 „ — „
Romulū Langa, „ „ măsărie	25 „ — „
Iuliu Popū, „ „ făurărie	12 „ 50 „
Vasilie Buténū, „ „ dubelărie	12 „ 50 „
Aureliū Popū, „ „ pantofărie	25 „ — „
George Stupină, „ „ măsărie	25 „ — „
Pavelū Jurca, „ „ croitorie	25 „ — „
Nic. Celegradénū, „ „ făurărie	25 „ — „
George Rusu, „ „ măsărie	12 „ 50 „
Mateiū Jiga, „ „ măsărie	25 „ — „
Nicolae Herlea, „ „ măsărie	25 „ — „
Ioanū Turcu, „ „ rotărie	25 „ — „
Teodorū Bestelénū „ „ făurărie	12 „ 50 „
Ioanū Rada, „ „ măsărie	12 „ 50 „
Emanuilū Păpucū „ „ măsărie	12 „ 50 „
Valeriū Nagy „ „ lăcătărie	12 „ 50 „

Nr. 179/1890.

Consemnarea

membriloră însinuați dela adunarea generală din Făgăraș, ținută în 27 Augustă 1889 până la 27 Augustă 1890.

a Membrii fondatori: Basiliu Bașota, jude reg. în pens. și avocată în Abrudă.

b) Membrii pe viață: Dr. Nicolaă Maieră, protop. în Săliște; Petru Achimă, proprietară în Bucium muntari și Andreiă Cosma, avocată în Supurulă de susă.

c) Membrii ordinari: Ioană Popă, propriet. în Vașcapău; Simeonă Marincășă, preotă în Bogdana; Sima Laurențiuă, preotă în Marină; Tită Trifă, preotă în Brebi; Tită Budu, vicariă în Falu-Sugatagă; Dr. Gavriilă Triponă, concipistă de avocată în Deju; Alexiu Viciu, profesoră în Blașă; Flaviu Șterca Șuluțiuă, administratoră de bunuri în Cinadia; Teodoră Dobo, proprietară în Hațegă; Stefană Radic, protopopă în Petroșeni; Alexandru Tobiasă, notariu cercuală în Abrudă; Andreiă Oprea, preotă în Musca; George Bocănică, comerc. în Roșia; Dr. Emanuilă Elefterescu, medică în Bucuresei; Ioană Andreiă Domșa, preotă în Rachisă; Valeriu P. Papiriă, preotă în Ciumernea; Dr. Eugenă Mețiană în Zernești; Gavriilă Iuhasă în Zernești; Aurelă Cuteană, farmacistă în Zernești; Moise Micu, preotă în Poiana-mărului; Constantină Ioanovică, contabilă în Zernești; Ioană I. Comșa, comerciantă în Zernești; Staniu Garoiă, diurnistă în Zernești; Aldimiră Badiu, notariă în Zernești; Simionă Ianculescu, not. cercuală în Poiana-mărului; Ioană Gogonea, cont. în Zernești; Comuna Zernești; Dr. Sofronă; Comșa, medică în Arașulă-inferioră; George Pralea, preotă în Breaza, și Stefană Popă, preotă în Bobota.

Nr. 179/1890.

Consemnarea

membriloră Asociațiunii transilvane, cari aă răposată dela adunarea generală din Făgărașă, ținută în 27 Augustă 1889, până la 27 Augustă 1890.

Teodoră Colbasi, propriet. în Sibiu, membru fondatoră; Constantină I. Popasu, comerciantă în Brașovă, membru fondatoră; Nicolaă Petrovică, antiste comunală în Hațegă, membru fondatoră; Gregoră Mateiă, comerciantă în Sibiuă, membru ordinară; Alexandru Macaveiă, proprietară în Bucium-Șasa, membru ordinară; Ioană Romanulă, notariă cercuală în Draga-Vilma, membru ordinară; George Foica, oficială de bancă în Sibiuă, membru ordinară.

Nr. 205/1890.

Procesu verbal

luată în ședința I-a a adunării generale a XXIX-a a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 15/27 Augustu 1890 în Reghinulă-săsescă.

Președinte :

George Barițiu.

Secretar :

Dr. Ioan Crișianu.

Nr. 1. După finirea servițiului divin în bisera română greco-catolică din locu s'a celebrat lăngă cripta familiară, aflătoare în cimiterul acestei biserici, un părăstas întru amintirea fericitului fostu președinte alu Asociațiunii, Ladislaū baronū Popū, érá președintele dlū George Barițiu, a rostitū unū cuvântū ocasionalū, relevândū în liniamente generale meritele, ce ilustrulū defunctū și le-a câștigatū pentru patriă și némulū său precumū și pentru reuniunea noastră, alū cărei președinte a fostū.

Re'ntorși în biserică, președintele George Barițiu, accentuândū scopul Asociațiunei, care este promovarea culturii și a literaturii poporului român, arată întru-cătū acéstă reuniune directū și indirectū a atinsū în trecutū acestū scopū, precumū și rezultatele, ce le-a obținutū dela întemeierea ei încóce, și, salutândū pre membrii adunați, declară ședința adunării generale deschisă.

— Spre sciință.

Nr. 2. Dlū avocatū Mihaiū Orbonașū salută în numele românilorū din locū pe membrii întruniți în adunarea generală pof-tindu-le celū mai bunū succesū în lucrarea lorū, consacrată înaintării culturii și a literaturii poporului român.

— Spre sciință.

Nr. 3. Presidiulū presentă telegrame de felicitare și urare dela :
a) Ioanū Rațiū, Mihailă Bontescu și Ioanū Ivanū în numele despărțemētului V (Hațegū), cari cu o cale se rógă, ca adunarea generală proximă să se țină în opidulū Hațegū.

b) Subcomitetulū din despărțemētulū II (Făgărașū) în numele aceluī despărțemētū.

c) Inteligința română din Deva, care asemenea se rógă ca pentru adunarea generală proximă să se designeze orașulū Deva.

— Spre plăcută sciință. Asupra cererilorū relativū la designarea locului pentru proxima adunare generală, adunarea va reveni la timpulū și loculū său, conformū programulū fixatū pentru ședințele adunării generale de față.

Nr. 4. În conformitate cu punctul 2 din programul stabilit de comitetul Asociațiunii pentru ședințele adunării generale,

— Adunarea esminte o comisiune în persoanele dloră Galacteonă Șagău protopresbiteră, Petru Uilăcană protopresbiteră și Ioană Popescu primară, pentru încasarea de taxe și înscrierea de membri noi ai Asociațiunii.

Nr. 5. Conformă punctului 3 din programul ședințelor, cassarul Asociațiunii face apelul nominală ală membrilor, cari în conformitate cu statutele sântă în dreptă a participa cu votă de cisivă la ședințele adunării.

Nr. 6. Urmăză la ordinea ăilei raportulă generală ală comitetulă despre activitatea lui în decursulă anului 1889 dimpreună cu aclusele aceluia, cu rațiociniulă pro 1889 și cu proiectulă de budgetă pro 1891.

— Raportulă dimpreună cu aclusele se voră preda comisiunii pentru examinarea raportului generală, ără rațiociniulă cu proiectulă de budgetă se voră preda comisiunii pentru examinarea rațiociniului și a proiectului de budgetă; comisiunile voră urma a se alege conformă pt. 7 din programă.

Nr. 7. În legătură cu pt. VIII lit. c, din raportulă generală ală comitetului

— Se declară membrii ai Asociațiunii ceă însinuaăi la comitetă și consemnaăi în lista alăturată sub ./ la raportă și anume:

a) Membrii pe vieță: Dr. Nicolaă Maieră, protopopă în Seliște, Petru Achimă, proprietară în Buciumă-muntari, Andreiă Cosma advocată în Supurulă de susă, Irimie Petru, proprietară mare în Hondolă.

b) Membrii ordinari: Ioană Popă, proprietară în Vascapă. Simeonă Marıncașă, preotă în Bogdana, Sima Laurenăiă, preotă în Marină, Tită Trifă, preotă în Brebi, Tită Budu, vicară în Falu-Suăgatagă, Dr. Gavrilă Triponă, concipistă de advocată în Dejă, Alexiă Viciă, profesoră în Blajă, Flaviu Sterca Șuluță, administratoră de bunuri în Cinadia, Teodoră Dobo, proprietară în Hațegă, Stefană Radică, protopopă în Petroșeni, Alexandru Tobiasă, notară cercuală în Abrudă, Andreiă Oprea, preotă în Musca, George Bocăniciă, comerciantă în Roșia, Dr. Emanuilă Elefterescu, medică, în Bucuresci, Ioană Andreiă Domșa, preotă în Rachișă, Valeriu P. Papiriu, preotă în Ciumernea, Dr. Eugenă Mețiană, în Zerneșă, Gavrilă Iuhasu, în Zerneșă, Aureliu Cuteană, farmacist în Zerneșă, Moise Micu, preotă în Poeana-mărului, Constantină Ioanoviciă, contabilă în Zerneșă, Ioană I. Comșa, comerciantă în Zerneșă, Stanciu Ga-

voiu, diurnistă în Zernești, Aldimiră Badiu, notară în Zernești, Simionă Ianculescu, notară cercuală în Poiana-mărului, Ioană Gogonea contabilă în Zernești, Comuna Zernești, Dr. Sofronă Comșa, medică în Arpașul inferior, George Pralea, preotă în Bréza, Stefană Popă, preotă în Bobota, Sabină I. Piso, comerciantă în Hondolă, Iosifă Iancu, proprietară în Săcărâmbă, Petru A. Miluț, preotă în Hondolă, Petru Gabor, preotă în Certegiul superior, Ilie Piso, preotă în Măgură, Simionă Chiriacă, preotă în Banpatac, Ecaterina Marinovică, mare proprietară în Reghină, Gavrielă Maieră, preotă în Idicel, Chirilă Fulea, preotă în Filea, Leo Popescu, preotă în Deda, Petru Neagoș, medică cercuală în Deda, Ioană Duma, docentă în Sacală, Grigorie Demiană, docente în Cuesdă.

Nr. 8. În legătură cu pt. VIII lit. d. din raportul comitetului
— Se arată prin sculare condolența față de membrii reposați ai Asociațiunii.

Nr. 9. Esecutarea punctului 5 din programul ședințelor, raportul comisiunii de înscrieri, ne fiindă comisiunea gata cu lucrarea sa

— Să amână pe ședința următoare.

Nr. 10. Ne însinuându-se propuneri sau interpelări

— Peste punctul 6 din programul ședințelor se trece la ordinea zilei.

Nr. 11. În conformitate cu punctul 7 din programul ședințelor, urmându la ordinea zilei alegerea comisiunilor adunarea alege:

a) în comisiunea pentru examinarea rațiociniului pro 1889 și a proiectului de bugetă pro 1891 pe d-nii: Petru Pipoș, jude reg. la tablă, Patriciă Barbă, avocată și Dr. A. Todea, avocată;

b) în comisiunea pentru examinarea raportului generală și a rapórtelor speciale ale comitetului pe domnii: George Popa, din Băsești, Andreiă Bârseană, profesoră și Mihaiă Orbonașă.

Nr. 12. Presidiulă anunță, că i s'a prezentat în presera ședințelor o disertațiune, dară autorulă aceleia nu e de față.

— Fiindă și timpulă înaintată cetirea disertațiunii prezentate se amână.

Nr. 13. Presidiulă notifică adunării generale îmbucurătoreă scire, că fostulă ingineră Ioană Olteană, de nascere din Cojocna, în timpulă din urmă domiciliată în Galați, a lăsată Asociațiunii transilvane prin testamentă suma prea frumoasă de 100.000 lei, care legată, în urma pașiloră întreprinși de comitetă, a și intrată la cassa Asociațiunii, după detragerea competențelor erariale în suma

de fl. 90.000 lei în aur, comitetul va raporta la timpul său despre modul de manipulare și administrare al acestui legat.

— Se ia cu însufletire la cunoștință. Față de nobilul defunct Ioan Olteanu, adunarea generală își exprimă pietatea și reverința prin sculare.

Nr. 14. Ne mai fiind altele obiecte la ordinea zilei

Ședința se încheie, anunțându-se proxima ședință pe 16/28 August a. c. dimineața la 9 ore.

Reghină, d. u. s.

G. Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișianu m. p.,
secretar II.

Nr. 205/890.

Procesul verbal

luat în ședința a II-a a adunării generale a XXIX-a a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român înținută la 16/28 August 1890 în Reghinul săsesc.

Președinte:

George Barițiu.

Secretar:

Dr. Ioan Crișianu.

Nr. 15. Deschidându-se ședința la 9^{1/2} ore, se cetesce procesul verbal luat în ședința I, și

— se verifică.

Nr. 16. Presidiul prezintă telegrame de salutare și urare dela:

a) dnii Manu și Muntenu din Dej în numele despărțământului XII (Dej).

b) dl Dr. Aurel Mureșanu în Brașov.

c) Români brașoveni.

d) dnii Măcellaru, Hannia, Frateșu, Simonescu, Dr. Russu, Dr. Balint și Lucața din Sibiu.

e) dl Dr. Moisiu în numele despărțământului Năsăud.

f) dela Români din Blaj.

g) dl Barboloviciu în numele românilor selageni.

h) dnii Todescu preot, Danciu director, Baișanu preot, Danciu preot, Candin Davidu, Macaveiu, Dr. Chisbachu, Aurel Danciu academicu, Todescu medicinu.

i) dnii Dr. Silași, Ladisla Vaida, Petranu, Emericu Popu, Dr. Aurel Isacu, Alexandru Bohățelu, Podoba și Filipu din Cluj.

— Spre plăcută știință.

Nr. 17. Urmându la ordinea ȃilei raportulŭ comisiunii pentru înscrieri Ńi încassări, raportorulŭ aceleia, dlŭ Galacteonŭ Ţagău, arată, că a intratŭ dela membri vechi Ńi dela membri de nouŭ încrĩŃi suma de 1428 fl. ; 328 fl. în numerarŭ Ńi 1100 fl. în hârtii de valoare. Spre sciință, declarându-se de membrii ai Asociațiunii ceŭ nouŭ însinuatŭ Ńi anumitŭ :

a) *Membrŭi fundatori*: 1. Dr. Absolonŭ Todea, avocatŭ în Reghinŭ. 2. Dr. Andreiŭ Monda, medicŭ în Sângeorgiulŭ românescŭ. 3. Galacteonŭ Ţagău, protopresbiterŭ în Idicelŭ. 4. George Ţandorŭ, proprietariŭ în Cuiేశdŭ.

b) *Membrŭi pe viėtă*: 1. Carolina OrbonaŃu, în Reghinŭ. 2. Marcu Cetăteanu, subju de reg. în pens. în Reghinŭ. 3. Anastasia Ţandorŭ, proprietară în Cuiేశdŭ. 4. Petru PipoŃu, ju de la tabla reg. în M. OŃorheiŭ. 5. Ioanŭ Hossu, preotŭ în MilaŃulŭ mare.

c) *Membrŭi ordinari*: Petru NereŃteanu, preotŭ în Iernutŭ, Petru Iacobescŭ, preotŭ în VereŃmortŭ, Iuliŭ Montani, protopopŭ în Gyergyó Szt. Miklos, Carolina Buteanu, în Reghinŭ, Eugenŭ Marinovicŭi, proprietariŭ în Reghinŭ, George Têrnoveanu, notariŭ cercualŭ în UriŃeulŭ superiorŭ, Mafteiŭ Têrnoveanu, primariŭ în Ibănescŭ, Cirilŭ Deacŭ, preotŭ în Ţieuțiŭ (Kis-Sajó), Dr. Cirilŭ Vulcanŭ, avocatŭ în Reghinŭ, Ioanŭ Grama, notariŭ în Sêrbeni, Dr. Ioanŭ Uilacanŭ, medicŭ în Sânpetru.

Nr. 18. În legătură cu cele cuprinse la punctulŭ precedentŭ Ńi avênd în vedere concludulŭ adunării generale a despărteșmentulŭ X (CluŃu) ddto 3 Augustŭ a. c. se decide :

Ioanŭ Martinŭ, notariŭ în Fildŭ, se declară membru fundatorŭ alŭ Asociațiunii, cu aceea, că diploma de membru 'i se va estrada numai după-ce, conformŭ obligășmentulŭ luatŭ, va fi achitatŭ Ńi restulŭ de 150 fl. din taxa prescrișă.

Nr. 19. Urmându la ordinea ȃilei raportulŭ comisiunii pentru censurarea raportulŭ generalŭ Ńi a rapôrțelorŭ speciale ale comitetulŭi, raportorulŭ aceleia, dlŭ profesorŭ A. Bârșeanŭ, propune Ńi adunarea decide :

a) Datele relative la numêrulŭ ședințelorŭ, ținute în decursulŭ anulŭi 1889 de comitetulŭ centralŭ, Ńi împărteșirile generale relative la caracterulŭ lucrărilorŭ sêvêrșite în aceste ședințe se iaș spre sciință.

b) Datele relative la stipendiile Ńi ajutôrele conferite în decursulŭ anulŭi 1889 la școlari Ńi învêțacei de meseriŭ lipsiți de mijlôce materiale, servescŭ în generalŭ spre sciință.

În ceea ce privesce însê cele douê stipendii de câte fl. 100, preliminate în budgetŭ pro 1890 pentru tineri, cu preferință din

munții apusenii ai Transilvaniei, cari ară voi a se desvolta în o măestria de lemnăria mai perfecționată, avându-se în vedere, că chiară după repetirea în mai multe rënduri a concursului pentru ocuparea acestorū stipendii nu s'a înfătoșatū decâtū unu singuru concurentū, și nici acesta n'a corăspunsū până acumū cerințelorū, sub care i s'ar putē conferi stipendiulū cerutū; avându-se mai de parte în vedere, că sumele destinate pentru stipendiile în cestiune, dar care până acuma nu s'au pututū întrebuița după destinațiunea lorū, ar putē fi menite pentru acoperirea altorū trebuințe ale Asociațiunii, se hotăresce: ca pe viitorū se nu să mai prelimineze decâtū unū singuru stipendiu de fl. 100 destinatū pentru unū tinērū cu preferință din munții apusenii, care ar voi a se perfecționa în o măestria de lemnăria mai desvoltată; alū doilea stipendiu se va reactiva din partea adunării, cândū comitetulū va constata o mai mare aplicare din partea tinerimii nōstre la meseria lemnăritulū perfecționatū.

c) Împărtășirile relative la esecutarea concluserū adunărilor generale din 1888 și 1889 precumū și comunicarea în privința primirei dluī B. Bașota ca membru fundatorū se iaū spre sciință.

d) Deasemenea se iaū spre sciință lucrările comitetulū în privința lăsămētului fericitulū Avramū Iancu, cu adausulū, că comitetulū primesce însărcinarea a se îngriji, ca casa luī Avramū Iancu să fiă locuibilă și și locuită.

e) Lucrările comitetulū în privința lăsămētului fericitulū I. Popū Bota se iaū spre sciință.

f) Ce privesce hotărēirea adunării generale din Făgărașū din 1889 relativū la o nouă arondare a despărțēmintelorū, se constată, că comitetulū o a îndeplinitū intru tōte, procurândū informațiunile necesare în acēstă privință dela deosebitele despărțēminte ale Asociațiunii. Proiectulū prezentatū de comitetū se aprōbă pe lângă următōrele modificări:

ad pt. 14 din proiectū: comunele cerculū Ormenișulū să nu se alătore la despărțēmētulū Clujulū, ci la alū Mociulū de sub pt. 15;

ad pt. 15 comunele cerculū Hidalmașulū să se detașeze dela desp. proiectatū alū Mociulū și să se alătore la despărțēmētulū 19 alū Gărboulū; despărțēmētulū Ilondei mari și acela alū Lăpușulū, provēdute în punctele 20 și 21 să se împreune cu despărțēmētulū 17 alū Dejului; proiectatulū despărțēmētū alū Șomcutei-mari de sub punctulū 23 să se alătore la despărțēmētulū Șimleului de sub pt. 16. Proiectulū astfelū modificatū se alătură sub ./. la acēstū procesū verbalū.

Arondarea să se pună în executare încă în decursul an. 1890.

g) Adunarea a constatat cu părere de rău din raportul special al comitetului relativ la cele indicate sub pt. f, că pelângă toate recerările: organele despărțimintelor Cluj, Dej, Șomeș, Gherla, Bistrița, Sighișoara și Mediaș nu și-au îndeplinit datoria lor așa încât nici până astăzi n'au aflat de bine a-și prezenta părerile în privința arondării de nouă a despărțimintelor.

Ca astfel de aparițiuni regretabile și de sigur foarte păgubitoare pentru bunul mers al Asociațiunii să se eviteze în viitor, și în genere avându în vedere rezultatele binefăcătoare ale unei legături cât mai strînse între deosebitele părți ale corpului Asociațiunii, adunarea enunță dorința, ca pe viitor deosebitele despărțiminte să nu intrelase în nici un chip de a fi reprezentate la adunările generale ale Asociațiunii cel puțin prin doi membrii din sinul lor.

Executarea se încrede comitetului.

h) Adunarea constată, că o mare parte a activității comitetului a fost întrebuințată pentru studierea și căutarea modalităților potrivite pentru aducerea în îndeplinire a hotărîrii adunării generale din Făgăraș, care a aflat de consult a vota suma de fl. 1000 pentru înavușirea literaturii populare române respective pentru premiera scrierilor bune destinate pentru popor. Constată mai departe, că după natura ei, cestiunea e foarte complicată, rezolvarea ei este împreună cu o mulțime de greutăți, din care cauză e și esplicabil, că cu tótă munca întrebuințată pentru studierea și rezolvarea ei, cu tótă serioșitatea, cu care a fost ea discutată, comitetul nu s'a putut rezolva a defige modalitatea esecutării hotărîrii din Făgăraș, ci ivindu-se în sinul lui în privința acésta păreri diferite, o supune de nouă la aprețierea adunării. Cumpănind în fine diferitele opinii ivite în sinul comitetului, în cestiunea despre care e vorba, și estrăgînd din acele păreri, tóte cât de bine motivate, aceea ce în sensul îndatoririlor cuprinse în statutele și regulamentul Asociațiunii se arată a fi executabilă, hotăresce :

1. Avînd în vedere esecutarea celor cuprinse în §-ul 2 al statutelor și în punctul introducător din „Regularea mijloacelor spre ajungerea scopului Asociațiunii transilvane“, adunarea generală susține și pentru viitor în budgetul său suma de cel puțin 1000 fl., destinată pentru înavușirea literaturii noastre și în deosebi pentru încuragiarea și desvoltarea literaturii menite pentru popor.

2. Din suma acésta se vorú premia și tipări de o parte scrieri și broșuri întocmite anume pentru poporú din deosebitele ramuri care interesáză și potú folosi cunoscătorilorú de carte románescă ca d. e. din agricultură, economia de vite, igienă, dreptú practicú, istoria, mai departe povestiri alese poporale etc., care tóte vor forma „Biblioteca poporală a Asociațiunii transilvane“, și care se vorú răspândi câtú se póte de multú în sinulú poporului prin despărțá mintele Asociațiunii; de altá parte se vorú premia și tipări diferite studii științifice din ramulú istoricú, epigraficú, archeologicú, etnograficú, filologicú, cu deosebire în ceea-ce privesce trecutulú și prezentulú poporului románú și alú paméntului, pe care locuimú, și în fine din sciințele naturale etc.; aceste studii se vorú da la ivélá cu deosebire prin mijlocirea fóei nóstre „Transilvania“.

3. Permițéndú mijlócele materiale ale Asociațiunii, se vorú tipări și cărți școlare, cu deosebire manuale, „broșuri și compendii privitoare la limba și literatura națională“.

4. Cu fixarea temelorú, pentru care se vorú escrie deosebitele premii mai mari, saú mai mici, se însărcinéză comitetulú, cândú adunările generale nu vorú face ele singure acestú lucru. De asemenea comitetulú se însărcinéză cu distribuirea premiilorú, cu luarea dispozițiunilorú de lipsă pentru tipărirea lucrărilorú premiate și cu promovarea în cercuri câtú mai largi a scrierilorú tipărite.

5. Cândú censurarea deosebitelorú scrieri, ce se vorú presenta pentru a fi premiate, nu se va putea face în sinulú comitetului, comitetulú va încredința censurarea altorú membrii ai Asociațiunii, cari vorú fi dispuși a primi asupra dênșilorú acéstá sarcină.

i) În ceea-ce privesce retragerea din comitetú a dlui D. Baroni Ursu, adunarea, avéndú în vedere meritele cele însemnate ale domnului baronú pentru înaintarea Asociațiunii, îi votéză mulțamita protocolară, despre care să fiá încunoștiințatú, și îlú rógă să priméscă a face și pe viitorú parte din comitetulú Asociațiunii.

k) Afacerea portretelorú conducătorilorú de până acumú ai Asociațiunii se ia spre sciință.

l) Datele relative la procesulú contra d-nei Zinca Romanú din Făgărașú se iaú spre sciință.

m) Împărtășirile despre mersulú îmbucurătorú alú șcólei civile de fete a Asociațiunii, adunarea exprimândú recunoscința sa față cu persónele, ce conducú acéstá tineră instituțiune, și constatândú cu satisfacțiune, că bunulú mersú alú acestei șcóle forméză una dintre primele preocupățiunii ale comitetului, le ia spre plăcutá sciință. Totodatá adunarea esprimă mulțamita sa față cu persónele

și corporațiunile, care au contribuit cu atâta marimozitate la îmbunătățirea stării materiale a școlii Asociațiunii. În deosebire aduce ea cele mai căldurose mulțămiri institutului de credit și de economii „Albina“ din Sibiu și valorosului său director, d-lui Parteni Cosma, care din an în an și a câștigat merite totu mai mari pentru spriginirea școlii, despre care e vorba.

n) Datele privitoare la administrarea averii, la numărul membrilor și la biblioteca Asociațiunii se iaș spre sciință.

o) Datele privitoare la organul Asociațiunii „Transilvania“, constatându-se cu plăcere, că în persóna primului secretar, a d-lui I. Popescu, Asociațiunea a aflat un demn succesor al vechiului și mult meritatului redactor al acesteia foi, se iaș de asemenea spre sciință.

p) În ceea-ce privesce comunicarea relativă la despărțemintele Asociațiunii, adunarea generală ia cu regret la cunoștință activitatea puțin corăspundătoare a despărțemintelor amintite în raportul comitetului și în deosebire a celor din Bistrița, Sighișora și Mediaș, despre care se raportază, că în prezentu nici nu mai funcționează.

Nr. 20. Urmându la ordine raportul comisiunii pentru cenzurarea rațiociniului prezentat de comitet pentru gestiunea în anul 1889 și a proiectului de budget pro 1891, raportorul aceleia d-lui Dr. A. Todea, arată, că examinându-le, le-a aflat în ordine și propune, ér adunarea decide :

a) rațiociniul prezentat de comitet pentru gestiunea în anul 1889 se primesce și comitetului i se dă absolutoriul.

b) proiectul de budget pro 1891, în care sunt preliminate venitele cu 19,887 fl. 25 cr. pentru fondul Asociațiunii — inclusive școla de fete — și cu 904 fl. 74 cr. pentru fundațiunile administrate de Asociațiune, ér erogatele cu 19,293 fl. 43 cr. pentru fondul Asociațiunii — inclusive școla de fete — și cu 597 fl. 41 cr. pentru fundațiunile administrate, se primesc întocmai.

Propunerea membrului R. Patiță : de a se însărcina comitetul să pregătască o listă generală a tuturor stipendiștilor și ajutoareștilor Asociațiunii dela întemeerea acesteia, spre a fi cetită în proxima adunare generală, nu se primesce.

Următoarea propunere făcută de membrul Augustin Nicóră din din Deva, și anume :

„Avënd în vedere cultura poporului român, Asociațiunea destinază suma de 500 fl. pentru încuragiarea acelor învățători români, cari au dovedit rezultatul cel mai bun întru ajungerea scopului amintit“, nefind prezentat la timp, nu se consideră.

Nr. 21. Urmându la ordine determinarea locului și a timpului pentru adunarea generală viitoare și avându-se în vedere invitațiile cuprinse la pt. 3 alu procesului verbalu din ședința I-a, adunarea decide:

— Adunarea generală proximă a Asociațiunii transilvane va ținea în opidulu Hațegü; fixarea timpului se încrede comitetului.

Nr. 22. Pentru verificarea protocolulu verbalu din ședința a II-a a adunării generale

— Adunarea dispune, ca verificarea să se facă prin membri Asociațiunii cu domiciliulu în Sibiiu, cari au participatü la această adunare generală.

Nr. 23. Fiindü pertractate toate obiectele dela ordinea dinu pentru adunarea generală presentă, presidiulu, mulțumindü tuturorü cari au contribuitü la promovarea scopurilorü Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporulu românü, declară ședințele adunării generale a XXIX-a de încheiate.

Reghinulu-săsescü, d. u. s.

G. Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișianü m. p.,
secretarü II.

Procesulu verbalu alü ședinței a II-a a adunării generale a XXIX-a s'a cetitü și verificatü în ședința comisiunii de verificare, ținută în Sibiiu la 4 Septemvrie 1890.

I. Popescu m. p. P. Cosma m. p. G. Barițiu m. p. Dr. I. Crișianü m. p.
Candrea m. p. B. P. Harșianü m. p.

ad Nr. 205/1890.

NOUA ARONDARE

a despărțemintelorü Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporulu românü.

1. **Despărțemântulu Brașovü** cu centrulu în Brașovü. Se compune din comunele de pe teritoriulu comitatulu Brașovü.

2. **Despărțemântulu Branuluü** cu centrulu în Zernești. Se compune din comunele, care aparținü ađi cerculu I. administrativü alü Branuluü, comitatulu Făgărașuluü.

3. **Despărțemântulu Făgărașuluü** cu centrulu în Făgăraș. Se compune din comunele, care aparținü ađi:

a) cerculu II. administr. alü Șarcăii, comitatulu Făgărașuluü.

b) cerculu III. administrativü alü Făgărașuluü, comitatulu Făgărașuluü.

c) cercului IV. administrativ al Arpaşului, comitatul Făgăraşului.

4. Despărţământul Sibiului cu centrul în **Sibiiu**, comitatul Sibiului. Se compune din comunele, care aparţin ađi:

a) cercului I. administrativ al Sibiului.

b) cercului II. administrativ al Nocrichului.

c) din comuna Ocna-Sibiului de pe teritoriul comitatului Alba-inferi3ră.

d) din comuna L3mnăşu şi Mândra din cercul III. al Sângătinului, comitatul Albei-inferiore.

5. D3spărţământul S3liştei cu centrul în **S3lişte**. Se compune din comunele, care aparţin ađi cercului III. administrativ al S3liştei, comitatul Sibiului; apoi din comunele: Dobârca, Apoldul de jos, Apoldul de sus, Ludoşul, Amnaşul, Poiana, Jina, Rodu şi Topârcea din cercul IV. administrativ al Mercurei, comitatul Sibiului, în fine din comunele Alămoru, Ludoşul-mic şi Gussu din cercul III. al Sângătinului, comitatul Albei-inferiore.

6. Despărţământul Sebeşului cu centrul în **S. Sebeş**. Se compune:

a) din comunele cercului V. administrativ al S. Sebeşului, comitatul Sibiului.

b) din următ3rele comune din cercul I. administrativ al Vinţului de jos, comitatul Albei-infer., şi anume: Vinţul3-infer., Berghin3, C3ora, Daia, Tartaria.

c) din următ3rele comune din cercul III. al comitatului Albei-inf., al Sângătinului, şi anume: Bogata, Boz3, Sângătin3, Ungurei, Dostat3, Armeni, Presaca şi Păuca, Cut3, Cunţa, Draşău, Spring3, Vingard3 şi G3rbău şi

d) din următ3rele comune din cercul IV. al Mercurei, comitatul Sibiului, şi anume: Cărpiniş3, Gărbova, Mercurea şi Reciu.

7. Despărţământul Haţegului, comitatul Huned3rei, cu centrul în **Haţegu**. Se compune din:

a) comunele, care aparţin ađi cercului VIII. administrativ al Petroşenilor

b) comunele, care aparţin ađi cercului IX. administrativ al Puiului.

c) comunele, care aparţin ađi cercului X. administrativ al Haţegului.

d) comunele Nădăşdia-infer., Nădăşdia-super. şi Ocolişul3-mare din cercul VII. administrativ al Huned3rei.

8. Despărțământul Deva, comitat. Hunedórei, cu centrul în **Deva**. Se compune din:

a) comunele cercului II. administrativ al Deva.

b) comunele cercului VII. administrativ al Hunedórei (afară de comunele: Nădășdia-infer., Nădășdia-super. și Ocolişul-mare);

c) comunele din cercul I. administrativ al Iliei-murășane.

9. Despărțământul Orăștiei, comitatul Hunedórei, cu centrul în **Orăștie**. Se compune din:

a) comunele cercului VI. administrativ al Orăștiei.

b) comunele cercului V. administrativ al Geoagiului.

c) comunele Récătău, Agmariu și Sărăcsău din cercul I. al Vințului de jos, comitatul Albei-infer.

10. Despărțământul Bradului comitatul Hunedórei, cu centrul în **Brad**. Se compune din:

a) comunele cercului III. administrativ al Băii de Criș.

b) comunele cercului IV. administrativ al Bradului.

c) comunele cercului VII. administrativ al Hălmagiului (comitatul Aradului).

11. Despărțământul Blașu cu centrul în **Blașu**. Se compune din:

a) comunele cercului II. administrativ al Blașului, comitatul Albei-inferioare.

b) din comunele cercului IV. administrativ al Hosusăului, comitatul Târnavei-mici.

c) comunele cercului V. administrativ al Uiorii, comitatul Albei-inferioare.

12. Despărțământul Alba-Iulia, comitatul Albei-infer., cu centrul în **Alba-Iulia**. Se compune din:

a) comunele cercului IV. administrativ al Ighiului.

b) comunele Barabanțului, Dumitru, Heningu, Chișfalău, Hăpria, Steaja, Totoiu, Oarda-infer., Sebișani, Vulpărul, Inuri, Drîmbari, Oarda-super., Cârna, Limba, Ciugud, Păclișa și Săușa, din cercul I. al Vințului de jos.

c) Comunele cercului VI. administrativ al Aiudului, (afară de comunele Ponor, Valea-Geoagiului și Rimeți).

13. Despărțământul Abrudului, comitatul Albei-infer., cu centrul în **Abrud**.

Se compune din toate comunele, care au aparținut și în trecut acestui despărțământ, inclusive comunele Ponor, Valea-Geoagiului și Rimeți din cercul VI. al Aiudului.

14. Despărțământul Clușului, comitatul Cojocnei, cu centrul în **Clușă**. Se compune din :

- a) comunele cercului V. administrativ al Clușului.
- b) comunele cercului VIII. al Nadașului;
- c) comunele cercului I. al Gelăului.
- d) comunele cercului Huedinului.

15. Despărțământul Mociului, comitatul Cojocnei, cu centrul în **Mociu**. Se compune din :

- a) comunele cercului IV. al Mociului.
- b) comunele cercului II. al Ormenișului.
- c) comunele cercului VII. al Teacei.

16. Despărțământul Șimleului, comitatul Șimleul-Silvaniei, cu centrul în **Șimleul-Silvaniei**. Se compune din comunele, care au aparținut și până acum acestui despărțământ, precum și din fostul despărțământ al Șomcutei-mari, în special din comunele cercului Șomcutei-mari, comitatul Sătmarului.

17. Despărțământul Dejului, comitatul Solnoc-Dobâca, cu centrul în **Dej**. Se compune din :

- a) comunele cercului I. al Dejului.
- b) comunele cercului VII. al Chichișului.
- c) comunele cercului IV. al Ilondei-mari.
- d) comunele cercului V al Lăpușului ung.

18. Despărțământul Gherlei, comitatul Solnoc-Dobâca, cu centrul în **Gherla**. Se compune din :

comunele cercului II. administrativ al Gherlei.

19. Despărțământul Gârbăului, comitatul Solnoc-Dobâca, cu centrul în **Füzeș-Sânpetru**. Se compune din :

- a) comunele cercului III. administrativ al Gârbăului.
- b) comunele cercului VI. al Hidalmașului, comit. Cojocnei.

20. Despărțământul Betlénului, comitatul Solnoc-Dobâca, cu centrul în **Betlén**. Se compune din :

comunele cercului VI. al Betlénului.

21. Despărțământul Șomcuta-mare, comitatul Sătmarului, cu centrul în **Șomcuta-mare**. Se compune special din comunele cercului VI. al Șomcutei-mari. Altfel, întru cât nu s'au făcut schimbări prin arondarea de față, comunele, care au compus până acum acest despărțământ, îl vor compune și pentru viitor.

22. Despărțământul Năsăudului, comitatul Bistrița-Năsăud, cu centrul în Năsăud. Se compune din:

- a) comunele cercului I. al Năsăudului.
- b) comunele cercului II. al Rodnei.

23. Despărțământul Bistriței, comitat. Bistrița-Năsăud, cu centrul în Bistrița. Se compune din:

- a) comunele cercului III. al Iadului.
- b) comunele cercului IV. al Beșinăului.

24. Despărțământul Turdeii, comitatul Turda-Arieș, cu centrul în Turda. Se compune din:

- a) comunele cercului I. al Turdeii.
- b) comunele cercului II. al Jarei de jos.
- c) comunele cercului III. al Trascăului.
- d) comunele cercului IV. al Vințului de sus.

25. Despărțământul Murș-Oșorheiului, comitat. Murș-Turda, cu centrul în Murș-Oșorhei. Se compune din:

- a) comunele cercului I. al Murșului de jos.
- b) comunele cercului II. al Murșului de sus.
- c) comunele cercului V. al Nirăgiului.

26. Despărțământul Murș-Ludoșului, comitat. Turda-Arieș, cu centrul în Murș-Ludoș. Se compune din:
comunele cercului V. al Murș-Ludoșului.

27. Despărțământul Reghinului, comitatul Murș-Turda, cu centrul în Reghinul-săsesc. Se compune din comunele, care i-au aparținut în trecut.

28. Despărțământul Cohalmului, comitatul Târnavei-mari, cu centrul în Cohalm. Se compune din:
comunele cercului I. al Cohalmului.

29. Despărțământul Agnitei, comitatul Târnavei-mari, cu centrul în Agnita. Se compune din:
comunele cercului II. al Agnitei.

30. Despărțământul Mediașului, comitatul Târnavei-mari, cu centrul în Mediaș. Se compune din:

- a) comunele cercului III. al Bertanului.
- b) comuna Dârlos.

31. Despărțământul Sighișorei, comitatul Târnavei-mari, cu centrul în Sighișora. Se compune din:

a) comunele cercului IV. al Crișului, afară de comunele Hoghilag, Criș și Valchid.

b) comunele Boiu-mare și mică, Țigmandru, Heturi, Nadeșulă-săsescă, Șardă, Jacu din cercul Elisabetopolei, comitatul Târnavei-mici.

c) comunele: Săcelă, Vidacută, Bodogaia din cercul Cristu-lui, comitatul Odorheiului.

32. Despărțământul Elisabetopolei, comitatul Târnavei-mici, cu centrul în **Elisabetopole**. Se compune din:

a) comunele cercului I. al Elisabetopolei afară de comunele Boiulă-mare și mică, Țigmandru, Heturi, Nadeșulă-săsescu, Șardă și Jacu.

b) comunele Hoghilagă, Crișă și Valchidă din cercul Crișului, comitatul Târnavei-mari.

33. Despărțământul Dicio-Szt.-Martinului, comitatul Târnavei-mici, cu centrul în **Dicio-Szt.-Martin**. Se compune din:

a) comunele cercului II. al Dicio-Szt.-Martinului.

b) comunele cercului III. al Ernutuului.

34. Despărțământul Treiscaunelor, comitatul Treiscaunelor, cu centrul în **Brețcu**. Se compune din comunele cu locuitorii români din comitatul Treiscaunelor.

Din ședința a II-a din 28 Augustă a adunării generale a Asociațiunii transilvane, ținute în Reghinulă-săsescă în 27 și 28 Augustă n. 1890.

(reoluții)

George Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioană Crișiană m. p.
secretară II.

Budgetul Asociațiunii transilvane pentru literatura

Venite:

I. Fondul Asociațiunii.

	fl. fr.
Taxe și donuri dela membrii ordinari și ajutători	2500.—
Prenumerățiunii la fôia „Transilvania“	20.—
Chirii după casa Nr. 8 strada Morii în Sibiiu	1350.—
Interese după efecte publice:	
a) fl. 300 împrumutul statului din 1860	13.—
b) fl. 6800 acții „Transilvania“	408.—
c) fl. 100 acții drumului feratú Szatmár-Nagybánya	—
d) fl. 100 acții „Gesellschaftshaus“ Sibiiu	—
e) fl. 100 împrumutul statului din 1868	4.20
f) fl. 100 acții „Mureșana“	5.—
g) fl. 50 acții „Arieșana“	2.50
h) fl. 200 acții „Huniadóra“	10.—
i) fl. 50 acții „Sebeșana“	2.50
k) fl. 200 acții casa de păstrare „Abrudú“	10.—
l) Dela fundațiunea Cipariu	13.34
Taxe de administrare dela fundațiunii și deposite:	
a) fundațiunea Marinoviciú	26.97
b) „ Dobâca	13.01
c) „ Riurénú	13.74
d) „ Bașota	0.58
e) „ Galliană	16.82
f) „ Tofalénă	20.73
g) „ anonimă Brașovú	4.96
h) „ G. B. V.	37.90
i) „ Popú-Maiorú	15.93
k) „ Conțiană	7.93
l) „ Țiție	5.40
m) Monumentulú Andreiú Mureșanú	27.79
n) Despărțemêntulú XVII S.-Reghinú	2.82
o) Șomcuta mare	—65
p) Fondulú Teatrului	—77
r) George Boierú	—26
s) Gregoriú Hangea	—52
Venite după lăsămêntulú Avramú Iancu	100.—
Venite extraordinare	1000.—
Colecte pentru scôla de fete	3000.—
Societatea „Transilvania“	400.—
Percepțiunile scôlei de fete	10846.94
Suma	19587.25

II. Fundațiunea Marinoviciú.

Interese după fl. 1000 rentă austriacă în hârtiă	42.—
„ „ „ 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	60.—
„ „ „ 500 scrisuri fonciare „Albina“ 5%	25.—
„ „ inlocări fl. 161.08	8.35
Suma	135.35

română și cultura poporului român pentru anul 1891.

Spese:**I. Fondul Asociațiunei.**

	fl. cr.
Secretarul I remunerațiune	400.—
„ II „	300.—
Cassarul remunerațiune	200.—
Bibliotecarul remunerațiune	60.—
Cancelistul remunerațiune	300.—
Servitorul simbria	100.—
Spese de cancelariă	100.—
Contribuțiune, spese mărunte, reparatură	450.—
Spese cu fóia „Transilvania“	550.—
Dotățiunea bibliotecii	100.—
Spese extraordinari	100.—
Ună stipendiū pentru perfecțiune în lemnăritū	100.—
Contribuire la fondulū reg. de pensiune învățăt.	48.—
Taxele vecinătății	20.43
În contulū curențū la „Albina“	3000.—
$\frac{1}{5}$ parte din taxe la fondulū de rezervă	500.—
Pentru publicarea de descrieri populare instr. etc.	1000.—
Ajutórele societății Transilvania	400.—
Erogațiunile scólei de fete	11511.—
Suma	19239.43

II. Fundațiunea Marinoviciū.

Un stipendiū	60.—
Taxa de administrare	26.97
Suma	86.97

Venite:

III. Fundațiunea Dobâca.		fl.	cr.
Interese după fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“		60.—	
„ „ inlocări fl. 241.95		12.03	
	Suma	72.03	

IV. Fundațiunea Riurénă.		fl.	cr.
Interese după fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		60.—	
„ „ depunerii fl. 308.84		15.44	
	Suma	75.44	

V. Fundațiunea Bașota.		fl.	cr.
Interese după fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		30.—	
„ „ depunerii fl. 126.51		6.32	
	Suma	36.32	

VI. Fundațiunea Galliană.		fl.	cr.
Interese după fl. 1400 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		84.—	
„ „ depunerii fl. 202.66		10.13	
	Suma	94.13	

VII. Fundațiunea Tofalénă.		fl.	cr.
Interese după fl. 100 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		6.—	
„ „ „ 1500 scrisuri fonciare „Albina“ 5%		75.—	
„ „ „ 332.34 depunerii		16.66	
	Suma	97.66	

VIII. Fundațiunea anonimă Brașovă.		fl.	cr.
Interese după fl. 100 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		6.—	
„ „ „ 376 „ 24 depunerii		18.81	
	Suma	24.81	

IX. Fundațiunea Cipariu.		fl.	cr.
Interese după fl. 500 împrumutul statului din 1860		20.—	

X. Fundațiunea G. B. V.		fl.	cr.
Interese după fl. 300 priorității drum. fer. nord-ost. ung.		150.—	
„ „ „ 300 acții „Albina“		30.—	
„ „ „ 306.95 depunerii		15.34	
	Suma	195.34	

Spese :

III. Fundațiunea Dobâca.		fl. cr.
Unŭ stîpendiŭ		50.—
Taxa de administrare		13.01
	Suma	<u>63.01</u>
IV. Fundațiunea Riurénŭ.		
Unŭ stîpendiŭ		40.—
Taxa de administrare		13.74
	Suma	<u>53.74</u>
V. Fundațiunea Bașota.		
Unŭ stîpendiŭ		20.—
Taxa administrativă		6.58
	Suma	<u>26.58</u>
VI. Fundațiunea Galliană.		
Unŭ stîpendiŭ		60.—
Taxa administrativă		16.82
	Suma	<u>76.82</u>
VII. Fundațiunea Tofalénă.		
Unŭ stîpendiŭ		20.—
Taxa administrativă		20.73
	Suma	<u>40.73</u>
VIII. Fundațiunea anonimă Brașovŭ.		
Taxa administrativă		4.96
IX. Fundațiunea Cipariŭ.		
Dotățiunea Asociațiunii		13.34
Dotățiunea fondului de teatru		6.66
	Suma	<u>20.—</u>
X. Fundațiunea G. B. V.		
Taxa de administrare		37.90
Restulŭ fundatorelui		157.44
	Suma	<u>195.34</u>

Venite:**XI. Fundațiunea Popă-Maioră.**

	fl.	cr.
Interese după fl. 1200 scrisurî fonciare „Albina“ 6%	72.—	
„ „ fl. 299.62 depunerî	14.93	
Suma	86.93	

XII. Fundațiunea Conțiuiană.

Interese după fl. 755.68 înlocați la „Albina“	39.67	
---	-------	--

XIII. Fundațiunea Țiție.

Interese după fl. 514.83 înlocați la „Albina“	27.—	
---	------	--

Din ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiiu la 22 Augustu n. 1890.

George Barițiu m. p.,
președinte.

Spese:**XI. Fundațiunea Popă-Maioră.**

Taxa administrativă	fl. cr.
	15.93

XII. Fundațiunea Conțiuana.

Taxa de administrare	7.93
--------------------------------	------

XIII. Fundațiunea Țiție.

Taxa de administrare	5.40
--------------------------------	------

Dr. I. Crișianu m. p.,
secretarū alū II-lea.

CONSEMNAREA

contribuiriloră făcute în favorulă scólei superioare de fete a „Asociațiunei transilvane“ pe cõla d-luî Parteni u Cosma din 1 Ianuarie până la ultima Iunie 1889.

George Homorozanu, economu în Felégü; Iacobu Popa, economu în Teiuş; Simionu Oltenu, economu în Harî câte 50 cr.; Ioanu Raş, economu în Stenea; Ioanu Micu, economu în Belnitz; Sandor Kozák, economu în Mediaş; Herezeg Şandor, econ. în Petroşeni; Eugenu Branu, candidatü advocatüalü în Sibiu; Dr. Alexandru Popa, medicu în Blajü; Ioanu Aronu, econ. în Blajü; Germanu Mihailu, econ. în Hozsupatak câte 1 fl.; Teodoru Moga, econ. în M. Zah 2 fl.; Bene Mihaly, econ. în Solyomkö; Achim Selagia, econ. în Kiszeu; Ioanu Sintilie, econ. în Presaca câte 1 fl.; Michael Dengel, econ. în Cepale 50 cr.; Kovács Jozsef, econ. în Ocna 1 fl.; Takats Mihály, econ. în Aiud 50 cr.; Paraschiva Balos, economă în Toraculü-micü; Pavelu Huzu, econ. în Buia; Ivó István, econ. în Haşfaläu; Antonie Dobreă, econ. în Zoltanu câte 1 fl.; Dumitru Sampa, econ. în Presaca; Ioanu Cernea, econ. în Petersdorf câte 50 cr.; Ioanu Vintilă, econ. în Caltvasser; Ioanu Savu, econ. în Gyáboş câte 1 fl.; Necolae Solomonu, econ. în Pauceă 50 cr.; Gying Rezső, econ. în Oradea-mare; Vasile Groza, Matei Zaharie, George Covrig, economi în Albu-Répa; Dumitru Precupü, econ. în M. Hudac; Johann Fleischer, econ. în Baia; Susana Vasile, economă în Săcădate; Ioanu Popa, econ. în Sirbi câte 1 fl.; Petru Raiu, econ. în H. Dobra; Ioanu Gábor, econ. în Şard câte 50 cr.; Constantinu Prie, Ioanu Bucuru, economi în Săcădate câte 1 fl.; Maria Ciocanu, economă în Săcădate 50 cr.; Deak Ferencz, econ. în Köbölküt; Dumitru Moldovanu, Davidu Moga, econ. în M. Frata; Gligoru Russu, Michailă Oltenu, Ioanu Marea, economi în Szt.-Jacob; George Ganea, econ. în Alma câte 1 fl.; Ilie Muntenu, econ. în Musna 50 cr.; Iuliu Coroianu, advoc. în Cluş 10 fl.; Szálló Gezá, econ. în Börtă; Sultana Petric, econ. în Bocşa-montană câte 1 fl.; Lazaru Cojocariu, econ. în Ocna 50 cr.; Michailu Mărginenü, econ. în Cenade; Ilie Haşeganu, econ. Vestemü; Lina Ivănuşi, economă în Mohü, Necolae Stoica, econ. în Bungardü; Michailu Guist, econ. în Şura-mare; Andreas Prischak, econ. în Sibiu; Ioanu Grévü, econ. în Topârcea; Petru Dragotă, economu în Merişor; Danu Radomü, econ. în Bărbăteni câte 1 fl.; Dumitru Modranu, econ. în Bungardü 50 cr.; Tanase Lucaciü, econ. în Haşegü; Savu Avramu, Koneza Lajos, econ. în Ocna; Neculae Burchia, econ. în Mohü câte 1 fl.; Michaelu Losch, econ. în Roşia 50 cr.; Dr. Iosifü Turcu, medicu în Baesdi; Tănase Popu, econ. în Buzás; Nuşü Cârnaşü, Avramu Haşeganu, econ. în Mihalţ; Petru Seleşanu, econ. în Sânt-Mihaiü-de-Câmpie; Simionu Mikloşu, econ. în Bartafal câte 1 fl.; Michailu Schuster, econ. în Martinsdorfü 50 cr.; Marta Popa, economă în Frăua 1 fl.; Georg Morth, economu în Martinsdorfü 50 cr.; Mihaly Moldovanu, George Cherecheşü, econ. în Apa câte 1 fl.; Mán László, econ. în Sebespatak; Vasile Mohanu, econ. în Ibişdorfu-Săs. câte 50 cr.; Zsukan András, econ. în Seini; Johann Gunesch, econ. în Proştea-mare; Alecsă Miclenu, econ. în Baldovinü; Iosifü Fisca, econ. în M. S. Iacob; Neculae Jurca, economu în Toraculü-micü; Tódes Novak, econ. în Ghiasa-sup.; Necolae Popescü, econ. în Mediaş; Neculae Micu, econ. în Şelcäu; Costa Marianu, econ. în Glogonü; Ioanu Morariu, econ. în Fofeldea; Nagy Janós, econ. în Şard; Danilă Miclu,

econ. în Rîsculița câte 1 fl.; Bedő Iulie, econ. în Hașfalău 50 cr.; Iosifū Moldovanū, econ. în M. Ujlak; Samuel Schepp, econ. în Mardesch; Nec. Cormanū, econ. în Șelcaū câte 1 fl.; Iosifū Măcrișī, econ. în Cornățălū; Elia Piso, econ. în Petrifalău câte 50 cr.; Michailū Kantz, econ. în Bátos; Ioanū Iacobū, econ. în Andrașfalău; Ilie Cămpénū, econ. în Vidacutulū-românū; Kolesár Lina, económă în Zsaculū-românū câte 1 fl.; Dumitru Moldovanū, económă în Czelma 50 cr.; Michaelū Flut, econ. în Peterfalva; Ioanū Savu, econ. în Pianū infer., Avramū Achimū, econ. în Lancrămī; Filimonū Gugiu, economū în Răhēū; Elisabeta Kerstosū, econ. în Gura-Dobra câte 1 fl.; Istvan Mihaly, econ. în Hașfalău 50 cr.; George Hermanū, Michaelū Kaunz, economī în Bátos; Ioanū Butgulka, econ. în Toldalag câte 1 fl.; Maria Solomonū, económă în Sighișóra; Mateiū Șoșia, econ. în Armenī câte 50 cr.; Neculae Cen'a, economū în Foca; Neculae Zseleriū, econ. în Alamorū; Kopandi Cristina, económă în Ocna câte 1 fl.; Necolae Cosma, econ. în Bogatū; Martinū Falten, econ. în Ungureī câte 50 cr.; Alece Olariū, econ. în Gurasada; Andreas Schenker, econ. în Mărdeși câte 1 fl.; Neculae Săbăū, econ. în Ocna 50 cr.; Gerasimū Vladū, econ. în Ocna 1 fl.; Neculae Bunea, econ. în Ocn'a; Ioanū Neamțu, Nicolae Dancu, economī în Armenī câte 50 cr.; Fogarași Elek, econ. în Felfalău; Ioanū Preda, econ. în Kozmatelke; George Hartig, econ. în Bátos; Noilă Pētruțū, econ. în Moceni; Ionescu Vraciu, econ. în Nagy-Osztro; Neculae Cristea, econ. în Aiud; Vincenz Nandor, econ. în B. Diód; Neculae Nicom, Fima Kalman, economī în Csáklya câte 1 fl.; Petru Șeitanū, econ. în Tūr 50 cr.; Augur Simeonū, econ. în Sz. Akna; Achim Hulputinū, econ. în Șeica-mare; Achimū Mohanū, econ. în Ibișdorfū câte 1 fl.; George Șandor, mare proprietarū în Ibișdorfū 5 fl.; Hermann Malmer, mare proprietarū în Ibișdorfū 50 cr.; Iulius Ienea, cofetarū în Sibiiū; Ioanū Ogner, econ. în Ocna; Achimū Crețū, economū în Ladamoș; Mathias Binder, econ. în Hamlesch; Johann Frieztzmann, econ. în Hahnenbach; Franz Hönig, econ. în Scholten câte 1 fl.; F. Leonhardt, econ. în Sibiiū 50 cr.; Dezsi Istvan, econ. în Toplitza; George Ilincea, econ. în V. Hunyad; Pavelū Lelesanū, econ. în Reketyfalva; Neculae Todoranū, econ. în Cetatea-de-Baltă; Ioanū Popa, econ. în Ocna; Chiva Breaz, económă în Mihalțū; Onū Cergedénū, economū în Mihalțū; Avramony Avramușī, Ioanū Ioanovicīū, economī în Rekety-Falva câte 1 fl.; Onea Cosma, econ. în Rekety-Falva 1 fl. 50 cr.; Iosif Jurca, econ. în Abrudsat, Vasile Barbur, economū în Remetemező, Georgiu One, econ. în Remetemező, Petru Căbuzū, economū în Săcădate câte 1 fl.; Constantinū Stefanū, econ. în Săcădate, Ionū Nicula, econ. în Săcădate câte 50 cr.; Vasiliu Apatī, econ. în Terep, Dumitru Rîșcuță, econ. în Rîșculița, Simion Miclūța, econ. în Rîșculița, Bagoly Ferencz, economū în Rîșculița câte 1 fl.; Jozsef Takáts, economū în Gombas 50 cr.; Verdes Cosma, econ. în Bolotafalu, Ionū Drăgușū, econ. în Boholțiu, câte 1 fl.; Vasile Drăgușū, econ. în Boholțiu 50 cr.; Andreas Teutsch, econ. în Hașag, Ionū Macellariū, econ. în Mercurea, George Măcellariū, econ. în Mercurea, Ionū Frișcanū, econ. în Toracul-mare, Andrei Subu, econ. în Toracul-mare, Toma Balteșū, econ. în Bungard, Ana Constantinū, econ. în Armenī, Mateiū Voileanū, asesor consist. în Sibiiū, Rudolf Schmiedt, Carl Rienenrth, econ. în Clușiū, Franz Moravetz, econ. în Sibiiū, Hermetzi György, econ. în Ocna, Achim Făgădar, Maria Boțiog, economī în Paucea, Teodor Suciū, econ. în Chinciud, Constantinū Pascu, econ. în Sovatu inf.; Mihailă Oltean, econ. în Sânt Iacob de câmpie, Safta Berghea, George Măcsimū, economī în Săcădate, Francisc Taytsik, econ. în Deva; S. B.

Popovits, econ. în Lugoși, Iónü Lupu, econ. în Săcădate, Petru Neamțu, econ. în Armeni, câte 1 fl.; Ionü Udrea, econ. în Köaly Ohaba 50 cr.; Mihail Stanea, econ. în Mihălțiu, 50 cr.; Necolae Stanü, econ. în Mihălțiu, Martin Adamü, econ. în Ungurei, câte 1 fl.; Teofilü Russü, econ. în Mikloslaka, 50 cr.; Rudolf Strasser, econ. în Sibiiü, Toma Valașe, econ. în Drassó, Iónü Predovicf, econ. în Ocnă, Petru Biscontini, econ. în Sibiiü, Franz Norman, econ. în Blașiü, câte 1 fl.; Nicolae Rohanü, econ. în Sighișóra 50 cr.; Zosimü Udrea, econ. în Czelma, 1 fl.; Teodorü Murza, econ. în Vindacutulü rom., 50 cr.; Silvester Stanciu, econ., în Királypatak 1 fl.; Iónü Tamasi, econ. în Vidacutulü rom., 50 cr.; Sava Șerbu, econ. în Vetel, 1 fl.; Iónü Pomerac, Iónü Stoia, econ. în Hașag, câte 50 cr.; Maria Filipü, econ. în Săcădate, Dumitru Paraschiv, econ. în Petrilla, Iónü Ganea, econ. în Sibiiü, câte 1 fl.; Nicolae Stanü, econ. în Stenea, 50 cr.; Dionisie Cormeanü, econ. în Apadia, 5 fl.; Johann Sill, econ. în Csnădie, 1 fl.; Comanü Crisbom, econ. în Ocnă 50 cr.; Agnetha Ilien, econ. în Ruși, 1 fl.; Michael Fröhlich, econ. în Sibiiü, 50 cr.; Wilhelm Wilden, econ. în Sibiiü, Irimie Munteanü, econ. în Ibișdorf, Dionisie Reșița, econ. în Mediașü, câte 1 fl.; Achimü Giurgiiü, econ. în Ocnă 50 cr.; Simeonü Valeanü, econ. în Ruși 1 fl.; Vasiliü Szilagyü, econ. în Mogyoroș, 50 cr.; Andreiü Nicörä, con. în Mogyoroș; Dragotä András, economü în Merișorü; câte 1 fl.; Ioanü Dăbuceanü, econ. în Rekety-falva 1 fl. 50 cr.; Vicenție Bălos, econ. în Toraculü-micü; Petru Grama, econ. în Blași; Ioanü Monea, econ. în Veneția-inf.; Savina Sima, econ. în Mândra; Ioanü Horoiăși, econ. în Perșanü; Georg Altner, econ. în Batos; câte 1 fl.; Ioanü Cătăuă, econ. în Körtékapu 50 cr.; Vajda György, econ. în Körtékapu; Racz György, econ. în M. Bölkeny câte 1 fl.; Michailä Lupu, econ. în Felfalëü 50 cr.; György Vaida, econ. în Saromberke 1 fl.; Szabó András, economü în Saromberke 50 cr.; Ioachimü Cărpinișan, economü în Dealü; Dionisie Popü, economü în Czintos; Necolae Herbai, econ. în Dobra; Necolae Coldea, economü în Curciü câte 1 fl.; Necolae Lupü, economü în Curciu 50 fl.; Necolae Brăteanü, economü în Dărlos 50 cr.; Necolae Ilișiü, econ. în Cebea, Ioanü Nasta, economü în Băița; Alecsandru Albon, economü în Patalka, Makoldy Sándor, economü în Sibiiü câte 1 fl.; N. F. Negruț, proprietarü în Gherla 12 fl.; Zsukutz Cristina, econ. în Budiucz 1 fl.; Căluțiü Simeonü, econ. în Dicső-Szt. Márton 2 fl.; M. Niederreiter, H. Rieger, economi în Sibiiü câte 1 fl.; Necolae Munténü, econ. în Ocnă 50 cr.; George Valea, econ. în Csolmán 3 fl.; Ionü Munzat, econ. în Szováros, Ionü Chisăliță, econ. în Mediași, Ionü Munténü, econ. în Roșia câte 1 fl.; Andrei Hurmezanü, econ. în Sângeorgiulü de câmpie; Ana Mărdinénü, económă în Ocnă câte 50 cr.; Nicolau Lazar, econ. în Mohu; Aron Maer, economü în Cămpeni câte 1 fl.; Mátéh Mozes, econ. în Hașfalăü 50 cr.; Petru Precup, econ. în G. Oroszfalu; Petru Mărginénü, econ. în Mureșü Sântjacobü câte 1 fl.; Petru Dărăban, econ. în Apa 50 cr.; Nuțiu Bumb, Ionü Refanü, econ. în Seinü, câte 1 fl.; Lica Barbur, econ. în Remetemezö, Johann Kraus, econ. în Martinsdorf câte 1 fl.; Catarina Schmiedt, Ionü Stoica, econ. în Martinsdorf câte 50 cr.; Ioan Takáts, econ. în Zsigore, Nemes Ede, econ. în Baia de criș, Kerha Daniel, econ. în Abrud, Aron Domșa, econ. în Șeica mare, Hermina Rác, económă în Deva, Todor Popovicf, economü în Rîșculița, George Baciu, econ. în Orăștie, George Suciu, econ. în Armeni câte 1 fl.; Ionü Munténü, econ. în Cichindél 50 cr.